



GÖTEBORGS UNIVERSITET

# Webbportaler i förskolan

**Pedagogers upplevelser av datormedierad kommunikation med vårdnadshavare**

**Web portals in early childhood education**

**Educators' experiences of computer-mediated communication with carers**

**PATRICK DORLS**

**Magisteruppsats i Lärande, kommunikation och informationsteknologi**

**Rapport nr. 2015:001**

## Abstract

### Examensarbete inom Lärande, kommunikation och informationsteknologi

**Titel:** Webbportaler i förskolan - Pedagogers upplevelser av datormedierad kommunikation med vårdnadshavare

**Författare:** Patrick Dorls

**Termin och år:** HT14

**Kursansvarig institution:** Institutionen för tillämpad informationsteknologi

**Handledare:** Johan Lundin

**Examinator:** Wolmet Barendregt

**Rapportnummer:** 2015:001

**Nyckelord:** förskola, webbportal, kommunikation, pedagog, vårdnadshavare, förälder, datormedierad kommunikation, lärplattform

### Sammanfattning:

Idag har allt fler förskolor börjat att implementera webbportaler. Funktionsomfånget av dessa digitala plattformar varierar och därmed också möjliga användningsområden som dokumentation, organisation, administration och kommunikation.

Denna datormedierade kommunikation är av intresse i denna studie. Studiens syfte är att få en bättre förståelse för hur en webbportal kan användas för kommunikationen mellan förskolan och hemmet. Följande forskningsfrågor har varit relevanta i detta sammanhang: *Vid vilka tillfällen och i så fall varför väljer pedagogerna webbportalen för att kommunicera med vårdnadshavare?; I vilken utsträckning anser pedagogerna att webbportalen kan vara ett komplement till face-to-face kommunikationen?; Hur upplever pedagogerna att användandet av webbportalen har förändrat kommunikationen mellan förskolan och hemmet?; I vilken utsträckning styr etiska aspekter pedagogernas val av kommunikationskanalen?*

Datainsamlingen omfattade tre semistrukturerade intervjuer med pedagoger som har erfarenhet med att använda webbportaler i förskolan. Utifrån studiens syfte valdes förskolor som använder webbportaler med fokus på dokumentation och som möjliggör datormedierad kommunikation mellan pedagoger och vårdnadshavare. Pedagogernas upplevelser analyserades utifrån två teorier om datormedierad kommunikation: Media synchronicity theory (Dennis et al., 2008) och ICT succession theory (Stephens, 2007).

Resultaten visar att pedagogerna anser webbportalen vara ett lämpligt verktyg för att informera om den pedagogiska verksamheten och organisationen, men att den har sina begränsningar när en dialog med vårdnadshavare krävs. Respondenterna ser webbportalens roll som ett komplement till andra kommunikationskanaler och upplever att en kombinerad användning av dessa kanaler har fördjupat dialogen med vårdnadshavare. Resultaten visar också att etiska aspekter spelar en stor roll för pedagogernas avvägningar för vilken kanal som ska användas för att kommunicera med vårdnadshavare.

## Web portals in early childhood education

### Educators' experiences of computer-mediated communication with carers

#### Summary:

Today more and more pre-schools in Sweden have started to implement web portals. The extent of functions of those digital platforms differs and so do possible scopes of use as documentation, organisation, administration and communication.

That kind of computer-mediated communication is in the interest of this study. The study's aim is to get a better understanding for how web portals can be used for communication between pre-school and home. The following research questions have been relevant in this context: *In which moments and in this case why do educators choose the web portal to communicate with carers?; To which extent do educators regard that the web portal can be a complement to face-to-face communication?; How do educators experience that the use of the web portal has changed the communication between pre-school and home?; To which extent do ethical aspects direct the educators' choice of the communication channel?*

The collection of data included three semi-structured interviews with educators who have experience in using web portals in pre-school. Regarding the aim of this study, pre-schools were chosen which use web portals that have a focus on documentation and which allow computer-mediated communication between educators and carers<sup>1</sup>. The educators' experiences have been analysed by two theories of computer-mediated communication: Media synchronicity theory (Dennis et al., 2008) and ICT succession theory (Stephens, 2007).

Findings show that educators regard web portals as an adequate tool to inform about educational content and organisation, but they regard that web portals come to their limits when a dialogue with a carer is necessary. The respondents consider the roll of the web portal as a complement to other communication channels and they experience that a combined use of these channels has deepened the dialogue with carers. Results show also that ethical aspects are important when educators decide which channel they use to communicate with carers.

**Keywords:** pre-school, early childhood education, web portal, communication, educator, carer, parent, computer-mediated communication, learning management system

---

<sup>1</sup> In this study the term "carers" is used instead of "parents"

# Innehållsförteckning

<b>1</b>	<b>Inledning.....</b>	<b>6</b>
1.1	Syfte och frågeställningar .....	7
1.2	Begrepp .....	7
1.3	Avgränsningar .....	10
1.4	Disposition .....	10
<b>2</b>	<b>Tidigare forskning .....</b>	<b>11</b>
<b>3</b>	<b>Teoretiskt ramverk.....</b>	<b>14</b>
3.1	Media synchronicity theory .....	14
3.2	ICT succession theory.....	16
3.3	Teoriernas betydelse för studien .....	19
<b>4</b>	<b>Metod .....</b>	<b>20</b>
4.1	Val av metod och genomförande .....	20
4.2	Metoder för analys.....	22
4.3	Kritisk bedömning av resultatens trovärdighet.....	23
4.4	Etik .....	25
4.5	Webbportalernas funktioner.....	25
<b>5</b>	<b>Resultat .....</b>	<b>27</b>
5.1	Tid.....	27
5.2	Teknik .....	27
5.3	Kombination .....	28
5.4	Barns delaktighet .....	29
5.5	Nå vårdnadshavare .....	30
5.6	Reflektion.....	33
5.7	Omsorg.....	34
5.8	Återkoppling .....	36
<b>6</b>	<b>Analys och diskussion .....</b>	<b>38</b>
6.1	Jämförelse mellan kommunikationskanalerna.....	38
6.2	Överförande och sammanstrålning.....	41
6.3	Successiva användandet .....	45
<b>7</b>	<b>Slutsats .....</b>	<b>49</b>
7.1	Webbportalen som kommunikationskanal.....	49
7.2	Webbportalen och face-to-face kommunikationen .....	50
7.3	Effekter på kommunikationen med hemmet .....	51
7.4	Webbportalen och etik.....	52
7.5	Webbportaler och systematiskt kvalitetsarbete.....	53

7.6	Förslag på fortsatt forskning.....	54
8	Referenser.....	55
9	Bilagor.....	58
	Bilaga 1: Introduktionsbrev .....	58
	Bilaga 2: Intervjuguide .....	59

# 1 Inledning

I samband med den reviderade läroplanen för förskolan Lpfö98/10 som implementerades 2011 har förskolepedagogernas uppdrag för systematiskt kvalitetsarbete förtydligats. Arbetslaget i förskolan är ålagt att "kontinuerligt och systematiskt dokumentera, följa upp och analysera varje barns utveckling och lärande samt utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner" (Skolverket, 2011, s.15). Viktiga aktörer i detta sammanhang är vårdnadshavare<sup>2</sup> som ska få "möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten" (ibid., s.13). Inom det systematiska kvalitetsarbetet ska pedagogerna genom dokumentation, uppföljning, utvärdering och utveckling ta till vara vårdnadshavarnas möjlighet till inflytande och delaktighet (ibid., s.15).

På de senaste åren har fler förskolor börjat använda sig av bloggar<sup>3</sup> och sociala medier för att ge vårdnadshavarna insyn i den pedagogiska verksamheten. Sociala medier som Facebook, Instagram och Twitter gör det möjligt att snabbt gå ut med information om förskoleverksamheten till vårdnadshavarna. Publiceringsverktyg som Wordpress underlättar för pedagoger att skapa en egen blogg för förskolan. Både sociala medier och bloggar är tillgängliga från olika verktyg som dator, smartphone och lärplatta vilket innebär att pedagogerna har fått fler möjligheter att publicera inlägg och att vårdnadshavare snabbt har tillgång till materialet. Oftast är dessa verktyg gratis att använda, men frågan kvarstår ibland vad som händer med materialet som publiceras där.

Samtidigt har fler företag lanserat webbportaler för förskolan där pedagoger kan tillgängliggöra material åt vårdnadshavare och kommunicera med dem i ett stängt system. Implementeringen av webbportaler sker oftast på övergripande nivå, dvs. att kommunen resp. företaget som bedriver förskolor bestämmer att webbportaler ska införas på deras förskolor. I Stockholms stad pågår just nu en upphandling av en gemensam plattform med både administrativa och pedagogiska funktioner för stadens drygt 1400 förskolor och skolor (Widell, 2013, s.15). Detta antyder att webbportaler i framtiden kommer att bli ett verktyg som de flesta pedagoger i förskolan använder sig av. Därmed uppstår frågan i vilken utsträckning dessa kan användas som en kommunikationskanal mellan förskolan och hemmet och hur dialogen med vårdnadshavarna och deras insyn i förskoleverksamheten påverkas. Här handlar det om i vilken utsträckning dokumentationen i webbportalen bjuder in till dialog med förskolan: "Om den dokumentation föräldrarna får tillgång till uppmuntrar till respons till förskolan, får de även möjlighet att delta i det pedagogiska arbetet och det vardagsliv som pågår där." (Svenning, 2011, s.62) I en studie om individuella utvecklingsplaner och digital dokumentation kände vårdnadshavare sig bättre informerade och ansåg att det var smidigt att logga in i ett verktyg där allt material är samlat (Mårell-Olsson, 2012, s.135). Det innebär att vårdnadshavare i webbportaler ser en potential för att få en bättre insyn i verksamheten.

---

<sup>2</sup> I denna studie används begreppet "vårdnadshavare" i stället för "förälder" eftersom vårdnadshavare är juridiskt ansvariga för barnet

<sup>3</sup> Blogg härstammar från det engelska uttrycket "blog" som är en förkortning av "web" och "log"

Nya tekniska möjligheter kräver också ett medvetet användande. När pedagogerna har möjlighet att publicera dokumentation från den pedagogiska verksamheten och att kommunicera med vårdnadshavare, krävs det ett ställningstagande angående vad och hur mycket de anser är lämpligt att dokumentera och i vilken utsträckning kommunikationen ska ske datormedierat i webbportalen. Detta leder till denna studies syfte.

## 1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att få en bättre förståelse för hur en webbportal kan användas för kommunikation mellan förskolan och hemmet. Här handlar det om pedagogernas inställning till denna datormedierade kommunikationskanal. Eftersom webbportaler i förskolan är ett relativt nytt fenomen, är det intressant att belysa vad pedagoger anser som deras användningspotential, begränsningar och vilka etiska ställningstaganden som krävs.

Följande fyra frågeställningar är relevanta för studiens syfte:

- Vid vilka tillfällen och i så fall varför väljer pedagogerna webbportalen för att kommunicera med vårdnadshavare?
- I vilken utsträckning anser pedagogerna att webbportalen kan vara ett komplement till face-to-face kommunikationen?
- Hur upplever pedagogerna att användandet av webbportalen har förändrat kommunikationen mellan förskolan och hemmet?
- I vilken utsträckning styr etiska aspekter pedagogernas val av kommunikationskanalen?

## 1.2 Begrepp

*I denna del preciseras olika begrepp som är relevanta i denna studie. Dessa är "webbportal" (i avgränsning till begreppet "lärplattform"), "lärplatta", "app" och "pedagogisk dokumentation".*

### Webbportal

För det första ska begreppen "webbportal" och "lärplattform" förtydligas.

Webbportaler inom organisationer kan uppfylla olika funktioner. De tillåter användaren "to gain quick access to just the Web pages and services they commonly use as well as other electronic information, such as word processors and services on local area networks that they use" (Strauss, 2003, s.27). I webbportaler som kräver användarnamn och inloggning varierar innehållet som syns från användare till användare (ibid., s.29). Samtidigt är användarens status tydlig i organisationens webbportal (ibid., s.29f), t.ex. för pedagoger finns det en koppling till avdelningen som de jobbar på.

Samtidigt skiljer sig Strauss förståelse av webbportaler i organisationer från webbportaler i förskolan. För Strauss tillåter webbportaler i organisationer att varje användare kan anpassa

portalens utformning (Strauss, 2003, s.29). En sådan individualiserad utformning kännetecknar inte webbportaler i förskolan i nuläget, men en del webbportaler i förskolan erbjuder också möjlighet för förskolan att anpassa vilken information (t.ex. matsedel) som ska vara synlig när användaren loggar in.

Den viktigaste skillnaden mellan webbportaler enligt Strauss och webbportaler i denna studie är att förskolornas webbportaler främst är tänkta som interna portaler, dvs. att användaren ska stanna i portalen eftersom alla relevanta funktioner finns i den. För Strauss har webbportaler funktionen att användaren kan gå vidare till andra relevanta hemsidor (ibid., s.27).

Användare inom förskoleverksamheten är framför allt pedagoger, chefer och vårdnadshavare som har möjlighet att logga in i en webbportal. Barnen har ingen egen inloggning och därmed inte möjlighet att själva komma åt webbportalens innehåll, utan behöver tillgång via pedagogerna eller vårdnadshavarna.

Inom skolan används oftast begreppet "lärplattform" för system där elever, lärare och vårdnadshavare får var sin egen inloggning. Begreppet härstammar från det engelska uttrycket "learning management system". Oakes (2002) skiljer mellan learning management systems (LMS) och learning content management systems (LCMS). LMS har fokus på den lärande aktören och organisationen: "It's concerned with the logistics of managing learners, learning activities, and the competency mapping of an organization. [...] An LMS usually lets learners keep track of individual skills and competencies" (Oakes, 2002, s.74). LCMS har fokus på innehållet: "It tackles the challenges of creating, reusing, managing, and delivering content." (ibid.) Watson och Watson (2007, s.30) anser att LMS och LCMS är bra lämpade för att integreras i varandra. Med tanke på Oakes distinktion blir det tydligt att begreppet LCMS är bättre lämpat än LMS när det handlar om system i förskolan eftersom fokus ligger mer på publicera innehåll från verksamheten än att låta den lärande aktören själv hantera sina kompetenser. Dock skiljer sig förskolan på så sätt från skolan att omvårdnad och omsorg också är en viktig del av verksamheten. I läroplanen förtydligas förskolläraernas ansvar för att barnen "erbjuds en god omsorg med en väl avvägd dagsrytm" (Skolverket, 2011, s.11). Att använda uttryck som "LMS", "LCMS" eller "lärplattform" för systemen i förskolan kan vara missvisande eftersom de varierar i sina funktioner. De flesta omfattar en blandning av administration, organisation, omsorg, lärande och dokumentation, men några sätter en tydlig fokus på administration och omsorg medan andra sätter lärande och dokumentation i centrum.

Även om de två webbportaler som förskolorna i denna studie använder sig av har fokus på dokumentation, valde jag att använda mig av begreppet "webbportal" i stället för "lärplattform" av följande anledningar:

1. Barn vilka är de centrala aktörerna i systemen har ingen egen inloggning och därmed inte möjlighet att själv få tillgång till materialet och sitt eget lärande.
2. Uttrycket "webbportal" är mer neutralt angående i vilken utsträckning pedagoger använder sig av systemet för att kommunicera med vårdnadshavare. Att använda be-



greppet "lärplattform" kunde ha implicerat att respondenter skulle känna att de förväntas använda systemet endast för kommunikation som har med barns lärande att göra.

3. "Webbportal" omfattar en större bredd av system inom förskolan, både de som har fokus på administration och organisation, de som har fokus på kommunikation samt de som har fokus på lärande och dokumentation.

I kapitel 4.5 ska det förtydligas vilka för kommunikation relevanta funktioner de två webbportaler omfattar som är relevanta för denna studie.

### **Lärplatta**

I samband med lanseringen av Apples iPad 2010 blev surfplattan<sup>4</sup> ett populärt verktyg i förskolan. Surfplattan är utrustad med en pekskärm, så att den styrs genom att trycka med fingrarna på skärmen. Därmed blir det enklare för förskolebarn att styra surfplattor jämfört med datorer som styrs med tangentbord och mus utrustade. Surfplattans storlek, användarvänlighet, möjlighet att koppla upp till internet, att ta kort och filmer och att installera olika program (så kallade "appar", se nedan) ledde till att detta verktyg har många användningsområden i förskoleverksamheten. För att betona det pedagogiska syftet när verktyget används tillsammans med barnen, har fler pedagoger gått över till att använda sig av begreppet "lärplattan" i stället för surfplattan. På förskolorna i denna studie används endast iPads som lärplattor, när respondenterna berättar om "lärplatta" och "iPad" får dessa två begrepp ses synonymt. Jag valde att i denna studie använda mig av begreppet "lärplatta" för att förtydliga den pedagogiska tanken som respondenterna har när de använder verktyget och eftersom båda webbportaler i denna studie också är tillgängliga för andra lärplattor än iPad.

### **App**

App är en förkortning för applikation. Applikationer är program som kan installeras på lärplattor och smartphones. Det vanligaste sättet att installera en app är att ladda den ner från speciella nätbutiker, de två största är AppStore för iPad och Google Play Store för Android-lärplattor. Till båda webbportaler i denna studie finns appar i dessa två nätbutiker så att webbportalens innehåll är tillgängligt på smartphones och lärplattor.

### **Pedagogisk dokumentation**

Pedagogisk dokumentation har sitt ursprung i den italienska staden Reggio Emilia där den används i förskolorna "som underlag för reflektion och tolkning i en ständigt pågående utvärdering under ett fortsatt pedagogiskt arbete tillsammans med barn och föräldrar" (Elfström, Nilsson, Sterner & Wehner-Godée, 2014, s.43). Det är "ett arbetsverktyg som hänger ihop med ett särskilt arbetssätt och pedagogiskt tänkande" (Palmer, 2012, s.15). Pedagoger diskuterar och reflekterar tillsammans med barnen, kollegor och vårdnadshavare kring dokumentation från verksamheten som t.ex. foto och film som barnen eller pedagogen har tagit. Genom att göra dokumentationen tillgänglig för vårdnadshavare får de möjlighet att yttra sina tankar,

---

<sup>4</sup> Fler uttryck används för detta verktyg, bl.a. "pekplatta", "läsplatta", "pektdator" och "padda"

reflektioner och idéer och på så sätt bli delaktiga i förskolans verksamhet (Åberg & Lenz Taguchi, 2005, s.23). Sheridan och Pramling Samuelsson (2009, s.50) understryker vikten av dokumentationen för förskolans systematiska kvalitetsarbete, samtidigt påpekar de att dokumentationens användning ser mycket olika ut i svenska förskolor.

Arbetet med pedagogisk dokumentation kan vara ett bidrag till att uppleva till läroplanens krav angående samarbetet mellan förskolan och hemmet och det systematiska kvalitetsarbetet.

### **1.3 Avgränsningar**

Webbportaler som kommunikationskanal mellan förskolan och hemmet innebär att det finns fler kommunikationspartners som berörs. I denna studie ligger fokus på pedagoger och inte på vårdnadshavare och det är bara pedagogernas röster som kommer fram. Detta betyder inte att vårdnadshavarnas åsikter är mindre intressanta.

Denna studie belyser pedagogernas inställning till hur en webbportal kan användas för att kommunicera med vårdnadshavare. Det handlar om deras upplevelser och inte om den faktiska användningen, dvs. själva kommunikationen i webbportalen som t.ex. meddelanden till vårdnadshavare är inte del av denna studie.

### **1.4 Disposition**

I nästa kapitel följer en genomgång av tidigare forskning om datormedierad kommunikation mellan förskolan/skolan och vårdnadshavare. Därefter presenteras två teorier som är relevanta för denna studie: Media synchronicity theory och ICT succession theory. Kapitel 4 omfattar metoden för datainsamling och analys av materialet. Dessutom bedöms studien kritiskt utifrån aspekter som trovärdighet och etik. I detta kapitel sammanställs också webbportalernas funktioner och olika kommunikationskanaler granskas utifrån Media synchronicity theory. I kapitel 5 presenteras resultaten från datainsamling enligt kategorier som kom fram under materialets analys. I kapitel därefter diskuteras och analyseras resultaten med hjälp av teorierna som presenteras i kapitel 3. I kapitlet 7 dras det slutsatser som baserar på forskningsfrågorna och det ges en implikation för fortsatt forskning.

## 2 Tidigare forskning

*Det finns få studier utförda om kommunikation via webbportaler och bloggar i förskolan vilket kan bero på att dessa är relativt nya fenomen. Därför dras paralleller till forskning om datorstödd kommunikation mellan pedagoger och vårdnadshavare både på förskolan och skolan och hur detta påverkar vårdnadshavarnas delaktighet i barnens/eleven utveckling.*

Vårdnadshavarens delaktighet och intresse är ett viktigt bidrag till barnets utveckling. Arnold, Zeljo, Doctoroff och Ortiz (2008) kunde visa att vårdnadshavarnas delaktighet i förskolan har en positiv effekt på barnens utveckling. Powell och McCauley (2012, s.20) betonar vikten av en öppen och frekvent kommunikation för att kunna utveckla ett mer effektivt samarbete mellan pedagoger och vårdnadshavare. En utvecklad kommunikation mellan förskola och hemmet leder till en mer omfattande bild om barnet (ibid., s.21).

Hongzhu (2013, s.482) sammanställer tre former av Kooperation och interaktion inom förskoleverksamhet som är av betydelse för samarbetet mellan förskolan och hemmet. För det första är det Kooperation och interaktion mellan pedagoger och vårdnadshavare. Här förtydligar Hongzhu (ibid.) skillnaden mellan att pedagogen måste ha överblick över hela barngruppen medan vårdnadshavaren kan fokusera på det enskilda barnet. För det andra är det Kooperation och interaktion mellan två olika grupper för lärande: å ena sidan pedagoger och barnen inom förskoleverksamheten och å andra sidan vårdnadshavare och barn utanför förskoleverksamheten. Här handlar det om hur dessa grupper kommunicerar med varandra och delar med sig av vad som pågår. Som en tredje form nämner Hongzhu Kooperation och interaktion mellan pedagogerna, hur de samarbetar för att främja barnens lärande. Nya former för kommunikation som till exempel elektronisk portfolio och blogg kan bidra till en denna Kooperation (ibid., s.485).

I en studie om implementeringen av en ny lärplattform på tio skolor i Israel kunde Blau och Hameiri (2010) visa att lärare tenderar att logga in på lärplattformen oftare om de kommunicerar med elever och vårdnadshavare i plattformen jämfört med lärare som bara använder plattformen internt. Samtidigt visar dessa lärare en signifikant högre andel dagliga inlägg i systemet (ibid., s.253f). Blau och Hameiri (2010, s.255) antar att dessa lärare har en högre motivation att dela med sig pedagogisk information dagligen och att det finns fler anledningar att kommunicera online med kollegorna i systemet. När pedagoger använder sig av en lärplattform som är tillgänglig för elever, vårdnadshavare och kollegor, visar de en högre grad av interaktion i alla dessa tre former av Kooperation och interaktion som Hongzhu sammanställde (se ovan).

I en studie om lärarnas och vårdnadshavarnas kommunikation via mejl kom Thompson (2008) fram till att denna mejlkonversation i stor utsträckning handlar om elevens betyg, men också om organisation, elevens hälsa, beteende och sociala samspel; dessa förekom dock i betydligt mindre utsträckning än betygrelaterade ämnen. I förskoleverksamheten förekommer inga uppnående mål och betyg, utan förskolans läroplan Lpfö98/10 bygger på strävansmål vilka syftar till att utvärdera förskolans verksamhet och inte ligger till grund för bedömning av barnets prestationer. För att kunna utvärdera verksamhetens kvalitet behöver "barns utveckling

och lärande följas, dokumenteras och analyseras" (Skolverket, 2011, s.15). Barn och vårdnadshavare ska också involveras i utvärderingsprocessen (ibid.). Därmed blir det tydligt att dokumentation är ett viktigt verktyg för pedagogerna. Dokumentation av varje barns lärande och utveckling är en central aspekt inom förskoleverksamheten och det kan antas att dessa har en liknande betydelse för förskolan som betyg har för skolan i Thompsons (2008) studie ovan. I en studie om individuella utvecklingsplaner och digital dokumentation i förskolan och skolan upplevde vårdnadshavare "att användningen av det digitala verktyget samt ett eget textfält nu gör det möjligt att föra en skriftlig dialog med skolan" (Mårell-Olsson, 2012, s.100). Här uppskattar vårdnadshavare möjligheten att direkt yttra sig relaterat till pedagogens dokumentation, att dela sina tankar och reflektioner med pedagogerna i det digitala verktyget.

Alvestad och Sheridan (2014, s.3) sammanställer tre olika funktioner som dokumentation i förskolan fyller: som ett verktyg för barnen att reflektera, ett verktyg att ge pedagogerna insikt i barnens lärande och för att informera vårdnadshavare om verksamheten och dess kvalitet. Elfström Petterson (2013, s.6) skiljer mellan två olika former av dokumentation: aktivitetsintegrerad och retrospektiv dokumentation. I den aktivitetsintegrerade dokumentationen diskuterar och reflekterar pedagogen och barnen under aktiviteten, medan reflektionen i den retrospektiva dokumentationen sker efter aktiviteten.

I Thompsons (2008) studie om mejlkonversationen mellan lärare och vårdnadshavare kom det fram att denna kommunikationskanal "worked most effectively for the exchange of concrete information related to grades and scheduling" (ibid., s.216). När det handlade om elevens beteende, föredrog vårdnadshavare muntlig kommunikation eftersom de upplevde att de kunde "regulate their tone more effectively and better explain complex situations" (ibid., s.217). Thompson förtydligar att mejl kan vara en effektiv kommunikationskanal för att diskutera elevens beteende, beroende på vilka aspekter av beteendet det handlar om och om lärare och vårdnadshavare har kommit överens att kommunicera detta via mejl (ibid.).

I en studie om lärarnas och vårdnadshavarnas strategier när de kommunicerar via mejl kunde Thompson (2009) kartlägga att både lärare och vårdnadshavare är rädda att mejlets innehåll kan uppfattas på fel sätt. Tre strategier för att undvika missförstånd kunde identifieras: "Teachers and parents can avoid misinterpretations by keeping e-mail messages short, switching to oral communication for complicated issues, and getting to know each other better" (Thompson, 2009, s.23). Thompson rekommenderar att lärare och vårdnadshavare kommer överens om vilka ämnen som kan kommuniceras via mejl, vilka situationer som kräver en annan kommunikationskanal och hur läraren ska kommunicera när eleven inte uppfyller förväntningarna (ibid.). Detta gäller framför allt eftersom lärare och vårdnadshavare upplevde problemet att mejlkonversationen delvis ersatte face-to-face kommunikationen (ibid., s.21).

Yost och Fan (2014) kom till en annan slutsats när de undersökte användning av sociala medier inom förskolan: pedagoger och vårdnadshavare använde sig av tekniken för att stödja och inte ersätta face-to-face kommunikationen. Framför allt uppskattade deltagare i denna studie att kommunikationen i sociala medier är snabbare än pappersbaserade former (vårdnadshavare fick information på pappret via brevlådor på förskolan). Men det kom också fram att inte alla

vårdnadshavare uppskattade sociala medier vilket kan bero på tidigare erfarenheter och personliga preferenser, några familjer föredrog face-to-face kommunikationen i stället för sociala medier (Yost & Fan, 2014, s.39).

Just vikten av personliga preferenser påpekas av Powell och McCauley (2012, s.28, kursiv i originalet): "Blogs will only work if parents and teachers are committed to them. It is critical that teachers find out what works best for *each* parent." Så medan några vårdnadshavare uppskattade möjligheten att ta del av informationen via bloggen, föredrog andra vårdnadshavare att få informationen i pappersform.

Bloggar, sociala medier, lärplattformar och webbportaler möjliggör att kombinera text-baserad information med bild och film. Dessa audiovisuella medier är ett viktigt bidrag till pedagogisk dokumentation där pedagoger reflekterar tillsammans med barn och på så sätt gör barnen delaktiga (Elfström Pettersson, 2013, s.4). När dessa dokumentationer också görs tillgängliga för vårdnadshavare finns det möjlighet för dem att reflektera med sina barn hemma. I en studie om barn i behov av särskilt stöd publiceras dokumentation i form av bild och film i en blogg som är tillgänglig för vårdnadshavarna. Det audiovisuella materialet hjälper barn som har begränsad möjlighet att kommunicera för att återkoppla till det som pågått under dagen på förskolan (Powell & McCauley, 2012, s.25f). I denna studie blev det också tydligt att när dokumentationen i bloggen bara fokuserar på barnens styrkor, har detta en positiv effekt för hur vårdnadshavare uppfattar sitt barn: de blir mer motiverade att kommunicera bloggans innehåll hemma med barnet (ibid., s.24).

Sammanfattningsvis är att säga att forskningen kring text-baserad datormedierad kommunikation mellan (för-)skolan och hemmet visar att den har sina begränsningar; pedagoger och vårdnadshavare använder sig av olika strategier för att undvika missförstånd. Samtidigt finns det olika preferenser bland pedagoger och vårdnadshavare, några uppskattar när nya teknologier används för att kommunicera medan andra föredrar face-to-face kommunikation. Bloggar och sociala medier lämpar sig för innehåll som bara kan upplevas positivt som t.ex. dokumentation av barns lärande där kombinationen av text, bild och film är ett bidrag för att barn och vårdnadshavare kan återkoppla till verksamheten hemifrån.

Eftersom webbportaler i denna studie omfattar både möjlighet att publicera inlägg med text, bild och/eller film och samtidigt har en funktion att skicka textbaserade meddelanden, återstår frågan hur pedagogerna upplever att dessa funktioner kan användas för att kommunicera med hemmet.

### 3 Teoretiskt ramverk

Detta kapitel behandlar två teorier som har fokus på hur olika medier väljs för att kommunicera: Media synchronicity theory och ICT succession theory. Dessa teorier är relevanta för utformningen av intervjuguiden som används i datainsamlingen och ligger till grund för senare analys av det insamlade materialet.

#### 3.1 Media synchronicity theory

En första version av Media synchronicity theory presenterades av Dennis och Valacich (1999). Bakgrunden var att de upplevde att Media richness theory (Daft & Lengels, 1986) inte var övertygande när den testades i samband med datormedierad kommunikation (Dennis och Valacich, 1999, s.1). För dem fanns det två alternativ: att förfinas Media richness theory eller att utveckla en ny teori varav de valde den senare varianten. Deras teori från 1999 utvidgades i Dennis, Fuller och Valacich (2008) och det är den utvidgade varianten som ska behandlas i detta kapitel.

Enligt Media synchronicity theory (Dennis et al., 2008) finns två olika sätt att kommunicera: överföringsprocesser<sup>5</sup> (eng. *conveyance processes*) och sammanstrålningsprocesser (eng. *convergence processes*) (Dennis et al., 2008, s.580). Överföringsprocesser handlar främst om att transmittera ny information så att informationsmottagaren kan skapa sig en ny uppfattning av situationen (ibid.). Sammanstrålningsprocesser däremot omfattar diskussionen kring informationen som kommunikationsdeltagarna redan har fått. I sammanstrålningsprocesser diskuteras uppfattningarna som deltagarna skapat sig efter informationsutbyte som skett under överföringsprocesser (ibid.).

Dennis et al. definierar mediesynkronicitet (eng. *media synchronicity*) som "the extent to which the capabilities of a communication medium enable individuals to achieve synchronicity" (ibid., s.581), alltså i vilken utsträckning ett medium tillåter deras användare att nå synkronicitet. En hög grad av synkronicitet förknippas med reducerade kognitiva ansträngningar för sändaren och mottagaren att kodera och dekodera meddelandena vilket leder till en snabbare överföring av meddelandena. Med en låg grad av synkronicitet finns det mer tid för sändaren och mottagaren för att bearbeta meddelandena (ibid., s.582).

För att kunna differentiera i vilken utsträckning medier tillåter synkronicitet, skiljer Dennis et al. mellan fem olika medieförmågor (eng. *media capabilities*). Dessa medieförmågor definieras av Dennis et al. som "*potential structures provided by a medium which influence the manner in which individuals can transmit and process information*" (ibid., s.583, kursiv i originalet). Dennis et al. har utvecklat medieförmågorna från Shannon och Weavers kommunikationsteorier (1949) och de har delats in i två kategorier: förmågor som är relevanta för informationsöverföring och förmågor som är relevanta när information bearbetas av användaren. Enligt

---

<sup>5</sup> I denna studie valde jag att behålla teoriernas engelska namn och översätter centrala begrepp från Media synchronicity theory och ICT succession theory till svenska. För att förtydliga att ett begrepp har översatts från engelska till svenska nämns det engelska uttrycket i kursivstil i parantes när det svenska begreppet introduceras för första gången.

Dennis et al. är det tre förmågor som ingår i första kategorin: överföringshastighet (eng. *transmission velocity*), parallellism (eng. *parallelism*) och symbolklasser (eng. *symbol sets*); dessa har utvecklats av Shannon och Weavers capacity of channel, number of frequencies och types of symbols (Dennis et al., 2008, s.584). De två förmågorna som berör informationsbearbetningen är repetition (eng. *rehearsability*) och återbearbetning (eng. *reprocessability*) som bygger på Shannon och Weavers encoding och decoding (Dennis et al., 2008, s.584).

a) Överföringshastighet

Med överföringshastigheten beskrivs hur lång tid ett medium behöver för att ett meddelande når mottagaren (ibid.). Dennis et al. (2008, s.585) har hypotesen att en hög överföringshastighet leder till delad fokus och att detta har en positiv effekt för att stödja synkronicitet.

b) Parallellism

Parallellism är antalet överföringar som kan ske samtidigt, vilket exempelvis innebär att motta och sända meddelanden samtidigt och/eller att motta meddelanden från flera sändare i samma ögonblick (ibid.). Då flera transmissioner samtidigt tillåter att t.ex. följa flera diskussionstrådar i en chatt, antar Dennis et al. att detta leder till att den delade fokusen minskar och att därmed också synkroniciteten påverkas negativt (ibid.).

c) Symbolklasser

Symbolklasser omfattar de olika sätt som ett medium kan överföra information, t.ex. som text, bild, video, audio (ibid.). Symbolklasser är enligt Dennis et al. av betydelse för mediesynkronicitet eftersom mer naturliga symbolklasser som visuella och verbala symbolklasser har bättre förutsättningar att möjliggöra synkronicitet än exempelvis textbaserade symbolklasser (ibid., s.586). Utöver detta påstår författarna att ju bättre en symbolklass passar till meddelandets innehåll, desto lättare blir informationsöverföring och -bearbetning, vilket i sin tur höjer mediesynkroniciteten (ibid.).

d) Repetition

Med repetition anses omfånget för att kunna anpassa och bearbeta ett meddelande under koderingsprocessen, dvs. innan det sänds iväg (ibid., s.587). Ett exempel för en hög grad av repetition är ett mejl, där författaren läser igenom innehållet, korrigerar stavfel, ta bort eller tillfogar vissa element och sedan skickar iväg meddelandet. Eftersom repetition kan leda till en fördröjd sändning av meddelanden antar Dennis et al. att detta har en negativ effekt på ett mediums förmåga att stödja synkronicitet (ibid.).

e) Återbearbetning

Återbearbetning är möjligheten som ett medium erbjuder för att åter gå igenom ett meddelande igen, både vid själva kommunikationstillfället och efter det (ibid., s.587). Exempelvis kan kommunikationspartners i de flesta chattarna gå igenom det som tidigare har skrivits och bearbeta informationen så länge som chatten pågår, men också

efter att chatten är avslutad. Liknande repetition (se ovan), så antar Dennis et al. att också återbearbetning kan orsaka fördröjningar vilket sänker ett mediums förmåga att stödja synkronicitet (Dennis et al., 2008, s.587).

### 3.2 ICT succession theory

Stephens utvecklade ICT succession theory med syfte att denna teori skulle möjliggöra att förutse hur och vilka medier som används som uppföljning och/eller successivt för att bearbeta uppgifter (Stephens, 2007, s.486). I denna studie är det dock inte min avsikt att använda mig av ICT succession theory för att förutse medieanvändningen, utan för att kunna belysa hur respondenterna använder webbportalen som en del i en kombinerad användning av olika medier.

Stephens påpekar att den största delen av forskningen hittills har fokuserat på den distinkta användningen av medier, hon refererar till Monge och Kalman (1996) som skiljer mellan simultan och sekventiell användning av olika medier (Stephens, 2007, s.488f). Hennes fokus i ICT succession theory ligger på den sekventiella användningen där ett medium används följd av ett annat.

Hon sammanställer fyra olika grupperingar som kan påverka medieanvändningen: mediekaraktersdrag (eng. *media traits*), sociala inflytanden (eng. *social influences*), organisatoriska inflytanden (eng. *organizational influences*) och individuella skillnader (eng. *individual differences*) (ibid., s.489). Dessa grupperingar sätter hon i en historisk bakgrund av tidigare forskning och nämner prominenta teorier.

Mediekaraktärsdrag:

Denna gruppering utgår ifrån att medier har olika inbyggda egenskaper (eng. *features*) vilka ligger till grund för valet av medium. Stephens nämner Daft och Lengels Media richness theory från 1986 samt Short, Williams och Christies Social presence theory från 1976 som enligt henne har ett matchningsperspektiv, dvs. det medium väljs som har egenskaper som matchar bäst till en viss uppgift (Stephens, 2007, s.489).

Sociala influenser:

Stephens fortsätter med teorier om sociala influenser vilka utvecklades efter att empiriska studier av mediekaraktärsdragsteorierna kom fram till blandande resultat. Den mest kända teorin är Fulk, Schmitz och Steinfields Social influence model från 1990 som säger att den sociala aspekten påverkar valet av medium enligt följande: å ena sidan måste kommunikationspartnern använda sig av ett kompatibelt medium, å andra sidan anpassar människor sina val efter att observera andra människor (Stephens, 2007, s.490).



Organisatoriska influenser:

Inom en organisation finns det olika roller och positioner som leder till olika mönster för hur medier används. Stephens tar hänsyn till Rice och Shooks (1990) jobbkategorier där roller utgör en horisontell differentiering och positioner en vertikal differentiering (Stephens, 2007, s.490).

Individuella skillnader:

Slutligen anser Stephens att också individuella skillnader påverkar valet av kommunikationsvägen; viktiga faktorer är tidigare erfarenhet som King och Xia (1999) kom fram till och personliga preferenser som Walther och Parks (2002) anser som en variabel (Stephens, 2007, s.491).

Stephens kritiserar att den tidigare forskningen mestadels bara fokuserade på den enskilda användningen av medier. Hon saknar forskning om den successiva användningen av medier för att uppfylla en eller fler uppgifter och påstår att valet av en uppföljande medium är beroende både på det förstvalda mediet och vart detta ledde till i förhållande till uppgiften (ibid.). Den successiva medieanvändningen är beroende på vilken typ av uppgift (eng. *task*) som ska bearbetas, därför presenterar hon olika användningsmöjligheter (eng. *uses*) som Flanagin och Metzger (2001) sammanställde i sin studie: information, lärande, lek, fritid, övertygelse, social bindning, relationsbevarande, problemlösning, status och självinsikt (Stephens, 2007, s.491f). Till dessa tio möjligheter tillfogar Stephens en elfte som hon kallar för genomgripande användning av dokumentation inom organisationer (ibid., s.493).

Stephens följer också Flanagin och Metzgers (2001) tre kategorier för medier: den omedierade interpersonella kommunikationen, den medierade interpersonella kommunikationen och masskommunikation (Stephens, 2007, s.492).

Säljö använder sig av Vygotskijs (1978) uttryck "*medierande redskap*" (Säljö, 2010, s.23, kursiv i originalet), i detta sammanhang alltså att använda sig av ett hjälpmedel för att kommunicera. Säljö (2010, s.26f) påpekar konsekvenserna när medierande redskap används:

En konsekvens av denna användning av medierande redskap är att vi inte upplever världen direkt i någon ursprunglig mening, utan vi ser och agerar i den sådana den medieras för oss genom redskap som beskriver färg, form, funktion och allehanda andra egenskaper som är intressanta i en viss verksamhet. De medierande redskapen är tecken eller symboler som gör att vi inte bara reagerar på signaler, utan de innebär att vi kan tolka omvärlden, ta ställning till den och handla på olika sätt.

Med den omedierade interpersonella kommunikationen anses därmed kommunikation där inget medierande redskap används, dvs. framför allt face-to-face kommunikation. Den medierade interpersonella kommunikationen kan ske textbaserad med hjälp av mejl, chatt, men också med audiovisuella inslag. Som viktigaste medier för masskommunikationen nämner Stephens internet, böcker och tidningar (Stephens, 2007, s.492).

De olika kommunikationskanalerna omfattar olika modaliteter, här nämner Stephens (2007, s.496) auditiv, visuell och textbaserad. Oftast finns det en kombination av fler modaliteter så

att hon föreslår användandet av begreppet "*multimodal*" (Stephens, 2007, s.496, kursiv i originalet). Stephens intresserar sig framför allt för kombinationen när olika kommunikationskanaler används successivt och kompletterande (eng. *complementary successive ICT use*) (ibid.). Angående denna kompletterande successiva användning har hon två hypoteser/propositioner:

1. Det möjliggör ett ökat antal modaliteter som leder till en mer effektiv måluppfyllelse när det gäller uppgifter som har med övertygelse, status, information och problemlösande att göra (ibid.). Ett exempel: ett omfattande dokument som ska bearbetas kan följas upp med ett kort videoklipp där sändaren förklarar centrala aspekter i texten. På detta sätt kan intresset för att läsa dokumentet öka samt att förståelsen kan öka genom att få tillgång till innehållet på ett annat än textbaserat sätt.
2. Eftersom de olika kommunikationspartnerna kan ha olika individuella preferenser ang. kommunikationskanaler, ökar sannolikheten att nå fram till de berörda parterna (ibid., s.497).

Som nämnt ovan tillfogade Stephens en elfte användningsmöjlighet till Flanagin och Metzgers (2001) sammanställning, möjligheten att dokumentera inom organisationer. Hon påstår att när den textbaserade dokumentationen följer upp muntliga konversationer, kan det öka effektiviteten för uppgifter som har med övertygelse, information och problemlösande att göra (Stephens, 2007, s.498). Exempelvis kan kommunikationspartner försäkra sig att man uppfattat det som sas på rätt vis eller att för att göra samtalets innehåll tillgänglig för andra inom organisationen som behöver tillgång till materialet. Det samma gäller dock inte i samma utsträckning för uppgifter som är av personlig eller social natur, antar Stephens (2007, s.499): enligt henne gynnas sådana uppgifter inte lika mycket av den multimodala successiva IKT-användningen som uppgifter vilka har med information, problemlösande, övertygelse och status att göra. Inte heller används dokumentation i samma omfattning när det gäller personliga eller sociala uppgifter, förmodar hon (ibid.). När det gäller sociala uppgifter som t.ex. att upprätthålla relationen är valet av kommunikationskanalerna beroende på om kommunikationspartner är nära eller långt borta, antar Stephens: är den nära, så används framför allt face-to-face kommunikation, medan IKT kan användas för att kommunicera och därmed upprätthålla relationen på distans (ibid.).

Även massmedier spelar en roll i Stephens ICT succession theory: de kan användas i organisationer för att göra material tillgängligt så att de anställda har möjlighet att leta efter informationen när det behövs, t.ex. inför ett möte. På så sätt kan de anställda förbereda sig inför mötet och kommunikationen där blir mer flytande. Stephens antar att användningen av massmedier som förberedande kommunikationskanal ökar effektiviteten för uppgifter som har med information, status och lärande att göra (ibid., s.498).

### **3.3 Teoriernas betydelse för studien**

Inom teorierna för denna studie ligger fokus på olika kommunikationsprocesser och hur de påverkas av graden av synkronicitet (Media synchronicity theory) och på den successiva kommunikationen med hjälp av olika kommunikationskanaler (ICT succession theory).

För denna studie om kommunikation mellan förskolan och hemmet i webbportaler är det intressant i vilken utsträckning överföringsprocesser och sammanstrålningsprocesser är aktuella på förskolan och vilka kommunikationskanaler som pedagoger anser som lämpligast för dessa processer. Dessutom är det av intresse att få syn på pedagogernas erfarenheter om och inställning till att använda webbportalen i kombination med andra kommunikationskanaler.

## 4 Metod

*I detta avsnitt presenteras hur studien genomfördes och vilka metoder som användes för att samla in och bearbeta data. Efter det följer en kritisk bedömning av metodernas trovärdighet och hur svenska etikreglerna följdes. Slutligen sammanställs webbportalernas funktioner.*

### 4.1 Val av metod och genomförande

Syftet med denna studie är att få en bättre förståelse för hur en webbportal kan användas för kommunikation mellan förskolan och hemmet. Fokuset i denna studie ligger på pedagogernas upplevelser om i vilken utsträckning webbportaler används för att kommunicera med vårdnadshavare och hur pedagogerna resonerar kring användningen. För att få svar på frågor som syftar på upplevelser anses en kvalitativ forskning med semistrukturerade intervjuer som lämplig metod.

Redan i början av min studie gick jag ut till kollegor på min arbetsplats och externa samarbetspartners och berättade om min avsikt att genomföra en studie om webbportaler. Trost kallar personer som hjälper till att komma i kontakt med möjliga respondenter för "nyckelpersoner" eller "gate-keepers" (Trost, 2010, s.139f). Jag frågade om de visste om förskolor som aktivt arbetar med webbportaler och har gjort det under längre tid. Detta för att få fram förskolor där webbportaler redan är implementerade och pedagoger har tillräckligt med erfarenhet för att kunna yttra sina upplevelser. Dessutom hoppades jag att beredskapen hos möjliga respondenter att delta i studien skulle öka om deras förskola blev rekommenderad via andra pedagoger och samarbetspartners. På detta sätt fick jag kontaktuppgifter till tre förskolor och min förväntning var att kunna genomföra 4-5 intervjuer. Kontakt etablerades med två av dessa tre förskolor så att det slutgiltiga underlaget respondenter är mindre än ursprungligen tänkt.

Ett informationsbrev om studiens syfte och metod för datainsamling skickades till förskolechefer på dessa två förskolor med förfrågan att vidarebefordra till anställda pedagoger. På detta sätt var det en pedagog på den ena förskolan och två pedagoger på den andra förskolan som ville ställa upp för intervjun. Första kontakten med respondenterna togs upp via mejl, antingen genom att pedagogen hade fått mitt mejl från sin förskolechef eller att jag fick pedagogens mejladress och kontaktade den. Mejlkontakten handlade mest om praktiska frågor: att hitta en tid för genomförande av intervjun, att boka in ett rum på respektive förskola där intervjun skulle kunna genomföras ostört och hur man tar sig till förskolan. Jag valde att genomföra intervjuerna på respektive förskolan för att det är en plats där pedagogerna känner sig trygga. Därför bad jag mina respondenter att se till att ett ostört rum bokas in för intervjuerna. På båda förskolor valdes personalrummet. På en förskola genomfördes intervjun under pedagogens arbetstid, på den andra efter pedagogens arbetstid. På en förskola hade jag möjlighet att vara med i verksamhet innan intervjun sattes igång vilket ledde till att jag kunde lära känna respondenten före intervjun, fokus la då på allmänna diskussionsämnen och bakgrundsinformation om förskolan. Under denna tid försökte jag undvika så gott som möjligt att diskutera webbportaler för att inte påverka själva intervjun och för att inte få viktig information "off-the-record".

Under själva intervjun följdes Denscombes råd att intervjuaren och respondenten satte i 90-graders-vinkel mot varandra eftersom en sådan vinkel leder det ett mer naturligt samtalsklimat genom att man kan ha ögonkontakt utan att det kan upplevas som en konfrontation (Denscombe, 2010b, s.182). En ytterligare fördel var att ljudinspelningsverktyget skulle kunna stå närmare till båda samtalspartners.

Ljudinspelningen genomfördes med hjälp av en iPad mini och applikationen HT Recorder+. Detta för att applikationen visar en bra ljudkvalitet på mänskliga röster och möjliggör att spola tillbaka fem sekunder i taget vilket underlättar under transkriberingen att gå tillbaka och lyssna igen på det sagda.

Intervjuerna genomfördes under september och oktober 2014. Båda förskolor ligger i regionen Stockholm-Uppsala, en drivs i kommunal regi, den andra i privat regi. Som metod för datainsamlingen valdes semistrukturerade intervjuer. En fördel med semistrukturerade intervjuer är att de tillåter mer flexibilitet och därmed att gå in djupare på respondentens upplevelser och uppfattningar, att det finns möjlighet att ställa följdfrågor, att respondenten kan ta upp aspekter som hon/han anser som viktiga och att dessa kan följas upp av intervjuaren. En semistrukturerad intervju kännetecknas enligt Bryman (2012, s.471) av att frågorna inte behöver följa en given ordning, utan att ordningen kan anpassas ifall att respondenten under intervjuens gång kommer in ett frågeområde som egentligen skulle tas upp vid ett senare tillfälle. Bryman påpekar också att det stort sett blir liknande frågor som ställs till de olika respondenterna när intervjuaren använder sig av att semistrukturerade intervjuer (ibid.).

Som ingång i intervjun bads respondenten att berätta om sin bakgrund, yrkesrollen och tidigare erfarenhet i arbete med webbportalen. Detta för att ge respondenten möjlighet att komma in i intervjun och samtidigt få mer information om den (Denscombe, 2010b, s.185). Repstad rekommenderar att "ställa konkreta frågor som rör aktörernas vardag än att ställa allmänna frågor" (Repstad 2007, s.83). Därför blev respondenten under intervjuens gång först tillfrågad om att berätta hur den använder sig av de olika funktionerna i webbportalen. Efter respondentens beskrivning av användandet gick frågeställningarna över till varför respondentens väljer att använda sig av dessa funktioner.

Intervjuguidens utformning följer Trosts rekommendation att fokusera på få frågeområden (Trost, 2010, s.71). Detta för att kunna vara flexibel att anpassa följdfrågorna efter respondentens svar och kunna byta ordningen. Repstad ser dessutom fördelen att intervjun får "en prägel av ett naturligt samtal" (2007, s.86) när frågorna först formuleras under samtalet.

Intervjuguiden (se bilaga 2) bestod av de olika ämnen som skulle tas upp under intervjun och konkreta frågeställningar till varje ämne. De fyra forskningsfrågorna i kapitel 1.1 och det teoretiska ramverket i kapitel 3 låg till grund för utformningen av intervjuguiden. Respondenterna ombads att berätta om vilka funktioner i webbportalen de använder sig av och hur, när och varför de använder dessa funktioner. Frågor om de fem medieförmågorna enligt Media synchronicity theory (Dennis et al., 2008) togs upp i samband med olika funktionsområden, t.ex. användning av olika medier (symbolklasser) eller att läsa igenom ett meddelande innan

det skickas iväg (repetition). Eftersom intervjuerna var semistrukturerade, fanns det i samband med detta också möjlighet för följdfrågor, t.ex. när en pedagog förklarade valet av kommunikationskanalen kunde med hjälp av följdfrågor förtydligas i vilken utsträckning de fem medieförmågorna påverkade valet. Intervjuguiden innehåller också frågor om huruvida webbportalen används i kombination med andra kommunikationskanaler. Dessa frågor bygger på ICT succession theory (Stephens, 2007). Exempelvis ställdes det frågor om påminnelser eller vad pedagoger gör när vårdnadshavare inte reagerar på meddelanden. Slutligen fanns det utrymme för etiska aspekter som påverkar valet av kommunikationskanalen. Dessa etiska aspekter är inte del av teorierna, utan bygger på forskningsfråga 4 och tidigare forskning (t.ex. Thompson, 2008, 2009). Under intervjuens genomförande använde jag mig dock ytterst sällan av dessa konkret formulerade frågor, utan höll mig till ämnena och formulerade frågorna efter dem.

När det gäller transkriberingen av det insamlade intervjumaterialet måste en avvägning göras mellan "idealet att skriva ut allt ordagrant" (Repstad, 2007, s.112) och tiden som denna process tar. Upplysningen om studiens syfte och frivilligt deltagande har därför inte transkriberats. Fokus under transkriberingen ligger på innehållet, dvs. eventuella upprepningar och hummande har utelämnats, men aspekter som betoning eller långa pauser skrevs i hakparenteser om de upplevdes som relevant i förhållande till innehållet.

Enligt Kvale och Brinkmann innebär transkriberingen "en översättning från ett muntligt till ett skriftligt språk" (2009, s.193). I samband med detta anser Trost (2010, s.129) det som en viktig etisk regel att citaten varken kan avslöja respondentens identitet eller såra hennes/hans integritet. Därför har citaten i denna uppsats överförts från talspråk till skriftspråk. Talspråket kan innehålla upprepningar, meningar som inte avslutas, grammatiska fel och utfyllnadsuttryck, dessa har inte överförts till skriftspråket i rapportens citat.

## 4.2 Metoder för analys

Enligt Trost (2010, s.78) börjar bearbetningen och analysen av materialet redan under dess insamling, t.ex. genom följdfrågorna som intervjuaren ställer under en semistrukturerad intervju. Efter datainsamling och transkribering genomfördes en analys som bestod av flera steg. Först skrevs alla transkriberade intervjuer ut och de lästes var för sig i sin helhet för att få ett helhetsintryck. Efter det genomfördes en kodning av materialet i Kvale och Brinkmanns (2009, s.217) mening "att man knyter ett eller flera nyckelord till ett textsegment för att underlätta senare identifiering av ett uttalande". Sedan följde en genomgång av intervjuer med fokus på forskningsfrågorna. Här följdes Trosts (2010, s.154) råd att använda överstrykningspennor i fyra olika färger för att enkelt kunna koppla avsnitt till forskningsfrågorna. Materialet sammanställdes på ett nytt sätt: i stället för en tabell för varje intervju skapades fyra tabeller (en till varje forskningsfråga). Här togs bara in relevanta citat till resp. forskningsfråga och de nyckelorden som identifierades under kodningsprocessen. Med hjälp av de nya tabellerna genomfördes en kategorisering, dvs. en "systematisk begreppsbildning kring ett uttalande som skapar förutsättning för kvantifiering" (Kvale & Brinkmann, 2009, s.217). I arbetet med kodning och kategorisering påpekar Denscombe (2010b, s.285) att det i början oftast uppstår ett

stort antal koder och kategorier som under analysarbetet slås ihop till ett mindre antal övergripande kategorier.

Dessa identifierade kategorier bildar ramverket för resultaten som presenteras i kapitel 5. Efter det följer en analys och diskussion där resultaten tolkas med hjälp av teorierna som presenteras i kapitel 3.

### 4.3 Kritisk bedömning av resultatens trovärdighet

Denscombe (2010b, s.298) sammanställer fyra kriterier för att kunna bedöma en forskningsstudies trovärdighet: validitet, reliabilitet, generalisering och objektivitet.

Med validitet anses forskningsresultatets giltighet, dvs. i vilken utsträckning "forskningsfrågorna och den information man använder sig av för att dra slutsatser" (Repstad, 2007, s.151) överensstämmer. Studiens syfte är att få en bättre förståelse för hur en webbportal kan användas för kommunikation mellan förskolan och hemmet. Genom att belysa de olika funktionerna i webbportalen angående frågeområden arbetsätt, tillfällen, anledningar och upplevelser, kom det fram en omfattande bild om pedagogernas användning. Detta förutsätter att respondenterna i denna studie har erfarenhet i att arbeta med webbportaler. För att komma åt detta användes två steg av gate-keepers, först tillfrågades arbetskollegor och samarbetspartners om de vet om förskolor som använder sig av webbportaler, efter att kontakten etablerats skickades ett introduktionsbrev till förskolecheferna för att komma i kontakt med pedagoger som har erfarenhet och vill delta i studien. Repstad (2007, s.89) påpekar att detta kan bli problematiskt när dessa gate-keepers medvetet eller omedvetet väljer respondenterna och därmed eventuellt påverkar resultaten i en viss riktning. Uppfattningen som jag fick av respondenterna var att de hade ett utforskande, men samtidigt kritiskt förhållningssätt mot webbportalens användning och ett arbetsätt som representerade hela förskolan.

Reliabilitet handlar om "forskningsresultatets konsistens och tillförlitlighet" (Kvale & Brinkmann, 2009, s.263). En viktig aspekt i samband med detta är i vilken utsträckning respondenterna skulle svara på samma sätt om intervjun genomförs vid ett annat tillfälle och av andra intervjuare. Trost (2010, s.132) påpekar att reliabilitet i kvalitativa studier inte kan jämföras med kvantitativa studier. Han förtydligar att varje intervju är en process så "att svaren inte alls nödvändigtvis skall bli desamma varje gång den givna frågan ställs" (ibid.).

En annan aspekt är med vilka instrument datainsamlingen har genomförts. I denna studie spelades intervjun in med hjälp av ljudupptagare. Detta innebär att respondentens ordagranna uttryck och verbala aspekter som betoning och pauser har varit tillgängliga vid analysen. Där emot finns non-verbala uttryckssätt som mimik och gester inte med i det insamlade materialet. Här gäller det att avväga för- och nackdelar med ljud- resp. videoinspelningar. Jag bedömde att det är tillräckligt med ljudinspelningen kompletterad med eventuella anteckningar. En videoinspelning hade kanske lett till att respondenterna skulle känna sig obekväma med detta eller till och med hade vägrat att ställa upp för intervjun.

När det handlar om resultatens generalisering, skiljer Denscombe mellan "generalizability" och "transferability" (2010a, s.189). Generalizability omfattar huruvida resultaten är "measurable, testable and checkable" (ibid.) och han förknippar begreppet därför med kvantitativa studier. Transferability däremot är enligt honom en process där man försöker föreställa sig i vilken utsträckning resultaten är överförbara till andra situationer. Därför argumenterar han att transferability är mer aktuell för kvalitativa studier.

Kvale och Brinkmann (2009, s.281) argumenterar på samma sätt, även om de inte gör en distinktion mellan begreppen. För dem handlar generalisering i kvalitativa studier om frågan "om den kunskap som produceras i en specifik intervju kan överföras till andra relevanta situationer" (ibid.).

I denna studie har tre pedagoger intervjuats. Detta är ett litet underlag gällande respondenter. När det gäller antal intervjuer, så rekommenderar Trost (2010, s.143) att ett litet antal är att föredra för att kunna hantera det insamlade materialet, behålla överblicken och samtidigt se avgörande detaljer. Varje intervju tog drygt en timme så att det fanns möjlighet att kunna fördjupas i respondenternas upplevelser och åsikter. Antal intervjuer och faktum att urvalet inte har genomförts slumpmässigt är två argument för att resultaten inte kan vara representativa nog för att uppfylla kraven enligt Denscombes begrepp generalizability. Däremot finns det möjlighet att göra en transfer, att vissa aspekter som resultaten visar är intressanta för alla som är i kontakt med webbportaler, det kan vara pedagoger, förskolechefer, vårdnadshavare och webbportalproducenter. Det sättet som de deltagande respondenterna arbetar med webbportalen och vilka konsekvenser de har upplevt, går delvis att överföra till pedagoger på andra förskolor som vill eller har börjat att använda sig av webbportaler. Samtidigt kan de vara underlag för fortsatt forskning kring webbportaler (se förslag för fortsatt forskning i kapitel 7.6).

En faktor som påverkar transferability är webbportalernas funktioner. Båda webbportaler i denna studie har fokus på dokumentation och lärande vilket bland annat syns genom att dokumentationen av verksamheten är det första som vårdnadshavare ser när de loggar in. Denna studies resultat kan därmed i olika utsträckning överföras till andra webbportaler. Exempelvis kan en portal där vårdnadshavare vid inloggningen först får syn på administration och organisation inte i samma utsträckning fungera som ett dokumentationsverktyg ifall att vårdnadshavaren först måste klicka sig fram till dokumentationen.

I kvantitativ forskning handlar objektivitet om att forskaren ska vara neutral. Denscombe (2010b, s.301) förtydligar att det i kvalitativ forskning alltid finns ett inflytande av den som genomför forskningen, t.ex. när det insamlade materialet tolkas. För Trost (2010, s.134) betyder objektivitet att intervjuaren ska undvika att hennes/hans egna åsikter påverkar respondenten. Under intervjuens gång har jag därför lagt fokus på att lyssna in respondentens åsikter utan att yttra vad jag själv tycker om olika fenomen.



## 4.4 Etik

Enligt Repstad (2007, s.90) behandlar svenska etikregler för forskning flera aspekter: information, konfidentialitet och nyttjande. I detta kapitel utvidgas information till informerat samtycke för att förtydliga att respondenterna efter informationsupplysning aktivt har valt att delta i studien.

### **Informerat samtycke**

När förskolecheferna kontaktades, mejlades ett introduktionsbrev (se bilaga 1) ut som skulle vidarebefordras till de pedagogerna som var intresserade av att delta i studien. I detta brev informerades om sammanhanget inom vilket studien genomförs, studiens syfte, den tänkta metoden för datainsamling, respondentens frivilliga deltagande och rätt att avbryta eller pausa intervjun, konfidentialitet och hur studien kommer att publiceras. En fördel med att först kontakta förskolecheferna är att forskaren får en bekräftelse att också de godkänner datainsamlingen på deras förskola, för utan deras tillstånd finns det risk att forskaren inte får vara på förskolan (Repstad, 2007, s.89).

Kvale och Brinkmann (2009, s.87) kallar denna upplysning för "informerat samtycke" när respondenterna informeras om studiens syfte och genomförande samt vilka rättigheter de har och att deras deltagande är frivilligt. En kort sammanfattning av denna information och rättigheterna fick alla respondenter åter igen i början av intervjun. Dessutom blev de tillfrågade om samtalet fick spelas in med ljudupptagaren.

### **Konfidentialitet**

Konfidentialitet innebär att "ingen utomstående någonsin kommer att kunna få ta del av något på sådant sätt att den enskilde kan röjas eller igenkännas" (Trost, 2010, s.61). För att kunna uppleva till störst möjliga konfidentialitet publiceras varken namn på deltagande pedagoger eller förskolor där de arbetar. Namn på pedagoger, barn, avdelningar, förskolor och kommuner som nämnts i intervjuerna har i resultatdelen ersatts med fingerade namn eller tagits bort. Det är bara förskolechefer som förmedlade kontakten till pedagoger som vet vilka som deltagit i studien, dock ingen av de andra gate-keepers som jag har varit i kontakt med eftersom det rekommenderades sammanlagt tre förskolor varav bara pedagoger på två förskolor deltog.

### **Nyttjande**

Nyttjandekravet omfattar enligt Repstad (2007, s.90) att de insamlade uppgifterna om enskilda personer bara får användas i samband med forskningen. Både i introduktionsbrevet och i början av intervjun informerades respondenterna om syftet med studien och vad som händer med det insamlade materialet. I början av intervjuerna upplystes också om studien publiceras på nätet i form av min magisteruppsats.

## 4.5 Webbportalernas funktioner

I det följande ges en kort överblick över funktionerna som finns i de två webbportaler som är aktuella för denna studie. Båda webbportaler har större fokus på dokumentation vilket syns

bl.a. genom att det första som blir synligt när man loggar in är bloggen där bilder och filmer från den pedagogiska verksamheten kan visas.

	Webbportal på förskola Djurriket	Webbportal på förskola Växterna
<b>Dokumentation</b>	blogg (selektivt)	gruppblogg (alla); portfolio (selektivt)
<b>Meddelande</b>	text (selektivt)	text (selektivt)
<b>Anslagstavla</b>	text (alla)	i gruppbloggen (alla)
<b>Vecko-/månadsbrev</b>	-	i gruppbloggen (alla)
<b>Utvecklingssamtal</b>	-	förberedelse och anteckningar (selektivt)
<b>Planering</b>	-	text (selektivt)

Tabell 1: Webbportalernas funktioner. Förklaring: alla = tillgänglig för alla vårdnadshavare på avdelningen; selektivt = tillgänglig endast för berörda vårdnadshavare

Som tabell 1 visar skiljer sig deras funktioner bara lite när det kommer till dokumentation av verksamheten och barnens utveckling. På förskolan Djurriket används en webbportal som har en bloggfunktion där pedagogerna väljer vilka barns vårdnadshavare som kan se materialet, medan blogginläggen i webbportalen på förskolan Växterna blir synliga för alla vårdnadshavare på avdelningen. Där finns det en särskild del för att kunna dokumentera det individuella barnet.

I båda webbportaler kan dokumentationen från verksamheten kopplas till läroplanen och det finns en funktion för att skicka textmeddelande till enskilda vårdnadshavare. För att skicka meddelande till alla vårdnadshavare samtidigt, finns det i webbportalen på förskolan Djurriket en textbaserad funktion, medan webbportalen på förskolan Växterna ger pedagogerna möjlighet att skicka vecko-/månadsbrev med bild och text. I denna webbportal finns det dessutom en funktion där pedagoger och vårdnadshavare sammanställer information inför utvecklingssamtalet samt dokumenterar samtalets innehåll. Efter samtalet skriver pedagogerna en individuell planering för varje barn som blir synligt för berörda vårdnadshavare i webbportalen.

I båda webbportaler finns det möjlighet att få en notifikation till appen eller mejladressen när ett nytt inlägg publiceras eller ett nytt meddelande mottas. Dessa är de mest väsentliga funktionerna som tillåter kommunikation och som därmed är relevanta för denna studie. Andra funktioner i dessa webbportaler har inte varit aktuella under intervjuerna och behöver därför inte nämnas.

## 5 Resultat

*I detta avsnitt presenteras resultaten från det insamlade materialet. Resultaten är sorterade efter de olika kategorierna som kom fram under analysen av materialet. Respondenternas förnamn och namn på förskolan är fingerade och där respondenterna använder namn på webbportalen eller barn ersattes de med "webbportal" resp. "barn". Anna och Eva arbetar på förskolan Djurriket och Maria på förskolan Växterna.*

Respondenternas citat har översatts från tal- till skriftspråk. Där det förekommer intervjuarens följdfrågor är dessa skrivna i kursivstil. I hakparantes förtydligas verbala och non-verbala aspekter (t.ex. tonfall, betoning) som annars inte skulle följa med när materialet transkriberas. Inför intervjun kom jag överens med respondenterna att begreppen "föräldrar" och "vårdnadshavare" får användas synonymt.

### 5.1 Tid

En central aspekt som alla respondenter nämner är tiden. Här finns det två dimensioner som respondenterna uttrycker när de använder webbportaler: att spara tid och att arbeta i realtid.

Utdrag 1 (Eva):

Fördelarna är ju först och främst att vi kan göra det i realtid, dokumentationen tillsammans med barnen och reflektionen tillsammans med barnen, att man inte behöver gå iväg. Man sparar tiden som försvann förut. Den har vi nu: all tiden med barnen.

Eva uttrycker att det underlättar mycket för henne att ha möjlighet att dokumentation och reflektion kan ske i samband med de pedagogiska aktiviteterna. Hon lägger till att hon inte längre behöver överföra materialet från dokumentationsverktyget till datorn och sortera materialet där. Detta upplevde hon som en långvarig process. Ett tag försökte hon att göra det tillsammans med barn, men de hade enligt henne inte tålamodet för denna process så att hon var tvungen att göra det under planeringstiden och komma tillbaka med materialet vid ett senare tillfälle. Samtidigt är det så att inlägget som pedagog och barnen gör tillsammans blir synligt för vårdnadshavare direkt så att de redan kan titta på det innan de hämtar sina barn.

Anna upplever också att hon sparar tid när hon använder sig av webbportalen och att hon där har möjlighet att publicera i realtid. Maria publicerar inlägget först efter jobbet, men hon upplever att det går snabbt att skriva det då eftersom hon redan har skrivit barnens åsikter i ett utkast under aktiviteten. Hon ser det inte som en belastning att skriva klart inlägget efter jobbet, utan hon vill bidra till att bloggen blir levande och synligt för vårdnadshavare. Hon föredrar att stanna lite längre efter jobbet i stället för att lämna barngruppen under dagen för att skriva klart och publicera inlägget.

### 5.2 Teknik

Den tekniska utvecklingen de senaste åren har också påverkat vilka verktyg pedagoger använder för att dokumentera verksamheten. Fler mobiltelefoner och lärplattor är idag utrustade

med inbyggda kameror som tillfredsställer pedagogernas behov för att dokumentera verksamheten. På förskolan Djurriket där Anna arbetar, finns flera lärplattor per avdelning, därmed är alltid en lärplatta tillgänglig för barnen och pedagogerna. Anna arbetar med de äldre barnen (3-5 år) och förtydligar att de själva kan hantera lärplattan och dokumentera med bild och film. När det kommer till momentet där ett blogginlägg i webbportalen ska göras, samarbetar pedagoger med barnen för att transformera deras ord till skrift. Det är alltid en pedagog närvarande när inlägget görs så att barnen inte kan lägga ut vad som helst. Hon lägger till att lärplattan också följer med ut på gården och till skogen, den är alltså alltid tillgänglig vid aktiviteterna.

Maria använder också lärplattan, men vid vissa tillfällen är det mobiltelefonen som hon dokumenterar med eftersom lärplattans storlek kan vara en nackdel när det gäller tillgänglighet. Den ryms inte i hennes ficka och därmed kan den inte vara tillgänglig på samma sätt som en mobiltelefon.

Eva förtydligar skillnaden mellan att arbeta vidare med dokumentationsmaterialet jämfört med tidigare:

Utdrag 2 (Eva):

Förut var det så att man tog en bild, man hade sin planering en dag i veckan och man gick i väg för att göra det och sedan så kom man tillbaka en vecka senare till barnet. Nu kan vi göra det direkt, vi reflekterar direkt med barnen. Förut tog det ju längre tid. Ett tag försökte vi ju det på datorn, men de har ju inget tålamod om man skulle lägga in bilderna och lägga in i PowerPoint<sup>6</sup>, det tog ju för lång tid.

Hon understryker att processen med att ta ut bilderna från dokumentationsverktyg (digital-kamera, lärplattan) och lägga in på datorn och sortera och sammanställa de i en PowerPoint-fil inte var möjlig att genomföra tillsammans med barnen. Så hon var tvungen att göra det på sin planeringstid och återkommer med materialet i barngruppen en vecka senare vilket också påverkade sättet att reflektera kring en aktivitet. Hon påpekar att tekniken möjliggör att direkt reflektera med barnen.

### 5.3 Kombination

I webbportalen använder respondenterna sig av olika former av medier när de dokumenterar barnens utveckling. Anna och Eva använder bild, film, text och tankekartor, Maria använder bild och text. Alla respondenter uttrycker att de upplever att visuella medier i kombination med text underlättar för vårdnadshavare att förstå verksamhetens innehåll. Maria förklarar att bilder uppfyller en viktig funktion i bloggen:

Utdrag 3 (Maria):

Och ibland så kan jag skriva under bilderna, ibland så hoppar jag över att skriva under bilderna och får jättemycket feedback från föräldrarna för att i och med att den här bloggen kommer ut varje dag och bilder, så förstår ju de vad barnen egentligen berättar. Och att bilderna säger ju

---

<sup>6</sup> PowerPoint är ett presentationsprogram av Microsoft

otroligt mycket och sedan så behöver det inte vara så himla mycket text. För bilderna säger ju massor.

Här blir det tydligt att bilder, filmer och text ger vårdnadshavare en inblick i verksamheten. För Maria är bilder ett viktigt medium som hon föredrar i stället för att skriva en längre text. Genom att använda sig av bilderna räcker det för henne att lägga till en kort textbaserad beskrivning om det som har gjorts. Det blir tydligt att pedagogerna upplever att det visuella materialet också underlättar för vårdnadshavare att prata med sina barn om det som har hänt på förskolan, att de har det lättare att tolka barnens berättelser.

Innan de började att dokumentera i webbportalen, använde pedagogerna sig av hallen resp. pärmor för att sammanställa aktiviteterna. I och med att webbportalen används valde pedagogerna på förskolan Djurriket att ta bort dokumentationen i hallen som fanns på barnens krockar och på anslagstavlor (gruppdokumentationer). I stället använder de sig idag av reflektionsbilder, dvs. ett urval av bilder som är tillgängliga på webbportalen sätts upp på väggarna för att ge barnen möjlighet att reflektera kring dem. På förskolan Växterna används väggdokumentationen fortfarande, men inte för att dokumentera barnens utveckling, utan för att synliggöra verksamheten för alla enligt tematiska sammanhang. I båda förskolor är det så att viktiga organisatoriska meddelanden som kommuniceras via webbportalen också skrivs på den fysiska anslagstavlan i förskolan.

## 5.4 Barns delaktighet

I samband med den nya tekniken och webbportalen upplever pedagogerna fler möjligheter att göra barnen delaktiga i dokumentationsprocessen. Eva berättar om hur hon möjliggör att barnen får vara aktiva i dokumentationsprocessen i störst möjliga utsträckning: barnet väljer själv vad det vill dokumentera och det tar själv ett foto som det vill ha i inlägget. Efter det får barnet själv formulera och skriva texten eller pedagogen hjälper till att skriva om det behövs.

Maria förklarar hur hon gör barnen delaktiga i dokumentationsprocessen:

Utdrag 4 (Maria):

Och sedan tror jag också att de är ju medvetna för att de tillsammans med föräldrarna hemma sitter och tittar. Att föräldrarna visar, så brukar jag säga det att "Åh, vilken bild vill du att vi ska lägga in här. För det här kommer ju mamma och pappa läsa sedan" Och då är de ju med och bestämmer och fixar.

Enligt henne är de äldre barnen medvetna om vad det innebär att göra ett inlägg, antingen för att de brukar titta på inläggen hemma tillsammans med vårdnadshavare eller för att pedagogen förtydligar att inlägget blir synligt för vårdnadshavare.

För Anna innebär barnens delaktighet i dokumentationsprocessen att de också får en annan dialog hemma. Hon upplever att vårdnadshavare har det lättare att kommunicera med sina barn, antingen för att barnen själva berättar om inläggen eller för att vårdnadshavare kan ställa frågor kring inläggen. Eva berättar att de på hennes avdelning också använder sig av webbportalen för att kunna förmedla spontana beslut till vårdnadshavare. Hon ger ett exempel där barnen hade en spontan idé att de ville ha ett pyjamasparty. Vid sådana tillfällen använder

pedagogerna sig av webbportalen för att snabbt kunna förmedla barnens beslut till vårdnadshavare, samtidigt som barnen också kan berätta om den planerade partyn. Hon påpekar att detta inte är en garanti för att verkligen nå alla vårdnadshavare, men att detta är ett sätt för barnen kan gestalta verksamheten utan att den måste planeras i flera veckor i förväg.

## 5.5 Nå vårdnadshavare

Under intervjuerna har en av de mest nämnda aspekterna varit hur pedagogerna når vårdnadshavare. Här finns det olika kategorier att differentiera emellan: att få vårdnadshavarens uppmärksamhet, att nå alla vårdnadshavare samtidigt och att veta resp. ha bevis för att informationen har kommit fram.

### Uppmärksamhet

Genom att använda sig av webbportalen som ett samlat verktyg för att kommunicera dokumentation och organisation, har det blivit enklare för vårdnadshavare att hålla koll. Anna upplever att webbportalen hjälper vårdnadshavare att ha översikt över det som berör förskolan. När all information om förskolan finns samlat i samma kanal kan vårdnadshavare snabbare hitta rätt information jämfört med att leta i mejlinkorgen och risken minskas att de missar viktig information.

Samtidigt riktar dokumentationsinläggen vårdnadshavarnas fokus på det som pågår i verksamheten som Eva förtydligar:

Utdrag 5 (Eva):

De har mer tid och kommer in för att de vet vad de ska titta efter när de kommer in tillsammans med barnet också. Förut så visste de inte var de skulle vara, även fast vi var tydliga med vad vi hade gjort och vad man kunde se, så har de ändå nu en mer plan och förståelse för vad de ska titta efter när de kommer för de är mer förberedda på något sätt på att se någonting när de kommer jämfört med förut.

Hon upplever att de situationer när vårdnadshavare är på förskolan (för det mesta lämnings- och hämtningssituationer) har förändrats i samband med att webbportalen används. Nu kan de fråga efter det som barnet har jobbat med under dagen och som de har sett i webbportalen så att barnet och pedagoger kan berätta mer. Hon upplever att vårdnadshavare tillbringar mer tid på förskolan när de via webbportalen har fått information om det som pågår.

Men inte alla vårdnadshavare är uppmärksamma att läsa informationen i webbportalen vilket yttrar sig när det gäller organisatoriska moment:

Utdrag 6 (Anna):

Det kan vara ibland ifall att det blir sommarlappar som ska in, då kan man ge en liten extra påminnelse bara så här eftermiddagen [med mjuk röst, nästan viskar] "Du, sommarlappen, har du den?" *När ni träffar föräldrarna face-to-face?* Precis. Så det gör vi både och självklart. Och det kan vi också göra ifall det är APT<sup>7</sup> [mjuk röst igen] "Glöm inte du, 16 idag" Så det gör vi också. Så vi kommunicerar på många olika sätt så, på så vis, men den skriftliga informationen ges där.

---

<sup>7</sup> APT = arbetsplatsträff, vid dessa tillfällen stänger förskolan tidigare

Här påpekar Anna att bara webbportalen inte räcker till för att få alla vårdnadshavares uppmärksamhet. Då kompletterar hon webbportalen med påminnelser när hon träffar vårdnadshavare på förskolan. Hon lägger till att hon ser det som en mänsklighet att man kan glömma saker. Så påminnelser går ut både via webbportalen och i face-to-face kommunikationen för att göra vårdnadshavare uppmärksamma om att exempelvis ett papper ska lämnas in.

Maria använder sig också av face-to-face kommunikationen när hon vill påminna vårdnadshavare att fylla i ett papper. Hon tar pappret med sig när hon kommunicerar face-to-face med vårdnadshavare så att de kan fylla i direkt. Detta för att det går mycket snabbare för henne att få det ifyllda pappret.

### **Nå alla samtidigt**

Webbportalen används av alla respondenter för att kunna informera alla vårdnadshavare samtidigt och i realtid och därmed både spara tid och behandla alla lika.

Utdrag 7 (Maria):

Det är ju en snabbare information. Om man vill ha ut någonting till alla på en gång, då är den ju guld.

Här förtydligar Maria möjligheten att med hjälp av webbportalen kunna nå vårdnadshavare samtidigt och i realtid. Hon använder sig av uttrycket "guld" för att understryka hur mycket hon uppskattar denna möjlighet.

Eva betonar anslagstavlans betydelse för organisatorisk information:

Utdrag 8 (Eva):

Nej men anslagstavlan, där är ju påminnelser till alla föräldrar. Där går ju samma information ut och det blir mer påminnelse om saker. Och där kan man ju också lägga in hur länge det ska ligga kvar. Så APT för hela terminen, då lägger vi ut den i augusti och den försvinner i januari. Men sedan om man ska ha en påminnelse på onsdag, då tar man ju bort den. Så den ligger ju inte kvar sedan, så att den information alltid är uppdaterad på.

Anslagstavlan som ett verktyg för att nå alla vårdnadshavare direkt och alla på en och samma gång anses som en bra kommunikationskanal för att påminna om organisatoriska saker. Här förtydligar hon att informationen går ut två gånger, först i början av terminen som en översikt och sedan när det konkreta datumet närma sig, får alla vårdnadshavare en påminnelse på anslagstavlan. Denna information är alltid uppdaterad eftersom den tas bort när det inte längre är aktuellt, t.ex. när datumet har passerats. På så sätt har vårdnadshavare alltid tillgång till aktuell och relevant information. Hon lägger till att det också finns individuella skillnader mellan vårdnadshavare, att inte alla loggar in i webbportalen i samma utsträckning och att några är enklare att nå när man träffas face-to-face.

Anna ser fördelen att verksamheten har blivit mer flexibel och impulsiv när det finns möjlighet att snabbt kunna meddela alla vårdnadshavare om organisatoriska moment. Därmed kan barnen få ett större inflytande över verksamhetens utformning och komma med spontana förslag som att ha disco eller att grilla.

## Veta att det har kommit fram

En viktig aspekt för respondenterna är att de kan känna sig trygga att informationen har nått fram till vårdnadshavare. Här yttrar de olika syn på webbportalen som både erbjuder nya möjligheter och samtidigt har sina begränsningar.

För Maria är det en trygghet att dokumentera verksamheten i webbportalen, att hon vet att hon har gjort sitt uppdrag att informera vårdnadshavare om vad som pågår i verksamheten. Men hon påpekar också att detta inte är en garanti för att vårdnadshavare verkligen läser det hon har skrivit. Hon förtydligar att det finns en funktion i webbportalen där hon kan se hur många som har läst ett inlägg, dock fungerar denna funktion bara om vårdnadshavare läser inlägget i appen och inte när de läser det i notifikationen som de får via mejl. Där påpekar hon att det skulle vara lättare för henne att få fram antalet som verkligen har läst.

Att kunna hänvisa till att informationen har gått via webbportalen, förtydligar Eva:

Utdrag 9 (Eva):

Det är väl de som kommer "Har vi fått den här informationen?" Det har nog hänt. "Har vi fått den?" - "Ja, det har du". Nej, men det är ju just det här med APT, när vi stänger tidigt.

Här nämner hon ett exempel där organisatorisk information sattes upp på webbportalens anslagstavla. Genom att använda sig av webbportalen som informationskanal kan hon känna sig säker att pedagogerna har gjort sitt för att informera, samtidigt kan hon hänvisa till anslagstavlan där informationen fortfarande står kvar, hon har på så sätt bevis på att informationen förmedlades. Hon lägger till att det också är vårdnadshavarnas eget val att läsa eller inte läsa det som skrivs i webbportalen, men att de vet att det är där pedagogerna kan förmedla snabba beslut.

En sak som alla respondenter yttrar sig om när det gäller kommunikationen med vårdnadshavare är att pedagogernas arbetstider skiljer sig från barnens vistelsetider, dvs. att pedagogen redan har slutat jobba när vårdnadshavare hämtar barnet. Här ser pedagogerna potential att använda sig av webbportalen för att nå vårdnadshavare och att få en "rak kommunikation" med dem, som Anna uttrycker det.

En annan sak är det om det händer en olycka eller om det är något känsligt som måste tas upp. Maria betonar att känsliga uppgifter behöver ett personligt möte och nämner då telefonsamtalet som kommunikationskanalen för att snabbt nå vårdnadshavare när hon inte har möjlighet att förmedla detta face-to-face vid hämtningen eller inte vill vänta till dess. Att använda sig av beteckningen personligt möte när hon väljer att ringa innebär att hon anser webbportalen inte som tillräckligt personligt när det gäller känsliga uppgifter.

Utdrag 10 (Maria):

Jag vill inte heller att det ska missförstås eller förstoras, men jag kanske känner att det är en väldigt viktig information som jag vill ge. Men jag vill också verkligen vara tydlig att "Det är inte så här stort, men det är ändå ganska viktigt att få fram". Och jag tror inte att jag får fram det genom att skriva det.

Hon förtydligar att hon inte anser den textbaserade informationen i webbportalen som lämplig och tillräcklig eftersom det finns en risk att den tolkas på fel sätt. Så tryggheten att kunna



direkt få feedback från vårdnadshavare att de har uppfattat en känslig information på rätt sätt är en viktig aspekt för Maria och där anser hon webbportalen som inte tillräcklig. Under intervjun börjar hon dock fundera kring om det är bättre att informera via webbportalen eller en tredje pedagog ifall att hon har slutat. Hon resonerar att hon i webbportalen har kontroll över det sättet som händelsen uttrycks och att hon vet att informationen har kommit fram. Dessa fördelar avväger hon mot det som hon tidigare nämnt, att hon kan uppleva webbportalen som opersonligt. Så när det gäller små olyckor kan hon tänka sig att webbportalen kan vara en kommunikationskanal.

## 5.6 Reflektion

Dokumentation av verksamheten och barnens lärande i webbportalen möjliggör att reflektera kring materialet. I det följande ska olika dimensioner diskuteras: när pedagogen reflekterar enskilt och med kollegor, när pedagogen reflekterar med barnen, när pedagogen reflekterar med vårdnadshavare och slutligen när vårdnadshavaren reflekterar med barnet hemma.

När pedagogerna publicerar ett inlägg om verksamheten, går det ut till de berörda vårdnadshavarna. Här använder pedagogerna sig av olika strategier innan de publicerar:

Utdrag 11 (Eva):

Men just när det är dokumentationen över projekten, ibland kan jag känna att jag kan gå till någon annan och säga "Kan du läsa det här? Förstår du vad jag menar?" För att sedan skicka ut det. Och ibland kan man skicka ut det för att sedan gå tillbaka.

Eva berättar att hon ibland publicerar direkt och att hon ibland använder sig av det som hon har skrivit för att låta en kollega läsa igenom innan materialet publiceras. Lite senare under intervjun förtydligar hon att hon också har möjlighet att redigera inlägget ifall att hon har reflekterat och vill ändra sig. Detta upplever hon som minskad stress eftersom hon vet att det som skrivits kan redigeras ifall hon vill lägga till något.

Maria berättar att hon först skriver det som barnen säger under själva aktiviteten, men att hon sparar detta som utkast och går igenom materialet när hon slutar jobba i barngruppen och publicerar då. Inför publiceringen redigerar hon inte så mycket av det som hon har sparat i utkastet eftersom det mestadels innehåller barns citat och deras meningar vill hon inte ändra. Hon använder sig av möjligheten att redigera för att lägga till förtydligande text om aktiviteten. I webbportalen har hon också möjlighet att redigera andra pedagogers inlägg, men denna funktion använder hon och hennes kollegor sig bara av ifall att de upptäcker stavfel.

När det gäller gemensam reflektion pedagogerna emellan, förklarar Anna att hennes arbetslag använder sig av webbportalens inlägg för att reflektera kring dessa när de har reflektionstiden med förskolechefen.

Eva upplever barnens delaktighet i dokumentationsprocessen har också gett bättre möjlighet för att reflektera med dem. Hon jämför webbportalen med verktyg som hon tidigare använde (datorn och PowerPoint, se ovan) för att överföra och sortera dokumentationen. Nu har hon möjlighet att reflektera med barnen utan att först lämna barngruppen för att göra i ordning materialet.

På Djurrikets förskola ber pedagogerna vårdnadshavare att använda sig av textmeddelanden för att dela med sig reflektionerna som de gör med barnen hemma. Anna betonar att vårdnadshavarnas reflektioner tillsammans med barnen är en viktig input för pedagogerna för att fortsätta arbeta med projektet. Det är ytterligare en aspekt för den pedagogiska dokumentationen som de arbetar med på förskolan där pedagoger reflekterar med barnen och i arbetslaget, att de nu via webbportalen också får tillgång till vårdnadshavarens reflektioner i samtalet med barnet.

Maria upplever också att webbportalen underlättar för vårdnadshavare att kunna yttra sina reflektioner, hon förklarar att hon får denna feedback via webbportalen eller under nästa morgon vid lämningsituationen.

## 5.7 Omsorg

Hittills har fokuset lagts på att webbportalen används för att kommunicera barnens lärande och organisatoriska aspekter som t.ex. tillfällen där förskolan är stängd. Här ska det nu sammanställas hur respondenterna upplever att de vill använda webbportalen för att kommunicera aspekter som har med omsorg att göra, t.ex. hur mycket barnen har ätit och sovit, hur det har gått på toaletten och hur olyckor förs fram till vårdnadshavare.

Utdrag 12 (Anna):

Vi pratar om ett barn som ska sluta med blöja eller att det är ett barn som har kissat på sig väldigt mycket, det tar jag face-to-face. Det känns väldigt viktigt. Hur kan vi lösa det tillsammans eller hur tänker vi, hur tänker ni? *Kan du förklara lite varför det känns viktigt att ha det face-to-face?* För det kan vara känsliga bitar för vissa föräldrar och barnen framför allt, då känns det viktigare att vi har den där dialogen att hitta bästa lösningen tillsammans för det blir ju precis som du säger rakare, en snabb kommunikation, snabbare lösning många gånger också. Det är ingenting som vi behöver sitta och skriva om fram och tillbaka, utan det är någonting som vi måste diskutera, att diskussionsbiten mellan oss och föräldrarna är ju väldigt viktigt.

Här förklarar Anna hur viktigt hon upplever det att omsorgsmoment som t.ex. toalettbesök diskuteras face-to-face. Hon upplever att dessa moment kan vara känsliga för barnen och för vårdnadshavarna och hon ser ett behov för att ha en dialog ansikte mot ansikte, att ha en rak och snabb kommunikation för att diskutera dessa moment. Då upplever hon att en diskussion där pedagogen och vårdnadshavare skriver till varandra på webbportalen skulle ta för mycket tid för henne.

Webbportalen använder hon för att informera om omsorgsmoment där ingen diskussion behövs. På hennes förskola använder pedagogerna sig av textmeddelanden för att exempelvis informera om att barnet behöver fler extrakläder eller nya blöjor. Dessa meddelanden har ersatt skyltar om extrakläder/blöjor som tidigare satts upp vid varje barns låda. Skyltarna var synliga för alla barn och vårdnadshavare, här ser Eva en fördel med att kommunicera detta via webbportalen. Hon upplever att skyltar som är synliga för alla kan vara kränkande för barnen och vårdnadshavarna, därför uppskattar hon att det finns en möjlighet att kommunicera detta till bara de vårdnadshavare som berörs. Hon påpekar också att detta har haft en positiv effekt för barnen, att det har blivit lugnare för barnen när skyltarna togs bort.

Alla respondenter yttrar att de inte vill ta upp negativa saker i webbportalen. Detta kan gälla barn i behov av särskilt stöd och olyckor. Här föredrar de att diskutera detta face-to-face vid hämtningen eller i ett utvecklingssamtal. Om det händer en olycka upplever respondenterna att telefonen är en bra kommunikationskanal för att snabbt förmedla information. Eva uttrycker det så här:

Utdrag 13 (Eva):

Har det hänt någonting, så ringer man ju. Om barnet har ramlat och såret i knät och inte jag är där, då ringer jag hellre för att det ska komma fram för det var jag som tog hand om barnet och tar det den vägen i stället för att det ska gå i tredje person som ska berätta. Så vissa saker känner jag att: allt vill man inte använda webbportalen till.

Här kommer det fram att pedagogen vill förmedla information för att det var hon som var närmast och först på plats när olyckan inträffade. Hon påpekar att hon inte vill använda sig av webbportalen och inte heller vill hon att informationen ska gå via en tredje person.

Maria berättar att hon också försöker att ringa om det har hänt en olycka. Om hon inte kan nå vårdnadshavare på telefonen, skriver hon en anteckning i avdelningens närvaropärm för att informationen ska föras fram vid hämtningen. Under intervjun påpekar hon dock att det finns moment av osäkerhet att informationen kanske inte förs fram av kollegan eller att den förs fram inkorrekt. I så fall kan hon tänka sig att webbportalen är ett sätt att få fram den information hon ville förmedla ifall att hon inte når vårdnadshavare på telefon.

Alla respondenter arbetar med de äldre barnen, men berättar hur kollegor som arbetar med de yngre barnen hanterar information om omsorgsmoment. Maria förklarar att vårdnadshavare på dessa avdelningar uppskattar mycket att få veta hur mycket barnet har ätit och sovit. Alla tre respondenter har erfarenhet med listor som sitter på väggen. Dessa listor kan innehålla information om mat, sovvila och toalettbesök och var resp. är synliga för alla. Eva anser att en sådan lista på väggen inte ska vara tillgänglig för vårdnadshavare eftersom de i så fall också kan se information om andra barn vilket hon inte upplever att de ska ha möjlighet till. Om informationen om olika omsorgsmoment fylls i en lista, ska den bara vara tillgänglig för pedagogerna vilket kräver att pedagogerna måste gå till det rummet där listan befinner sig i.

Enstaka vårdnadshavare har bett om att få omsorgsinformation via webbportalen. Anna ser dock gränser för detta:

Utdrag 14 (Anna):

Det kan jag se som en nackdel, tycker jag, att de vill ha det den vägen bara då. För vi ser det som ett dokumentationsverktyg och inte som ett verktyg där vi ska förmedla all omsorg. Kläder och sådant, absolut, men man kan inte sitta varje dag och skriva om ett barn har varit på toa eller om de har ätit och sovit, känns det som. Det känns som att det skulle bli för mycket.

Hon betonar att hon ser webbportalen som ett verktyg vilket har en tydlig fokus på dokumentation och vilket bara i begränsad utsträckning ska användas för omsorg. Hon lägger till att detta skulle ta för mycket tid och att verktyget är avsett för att pedagogerna ska spara tiden.

Eva yttrar osäkerhet i vilken utsträckning hon vill använda webbportalen för att förmedla information om omsorg:

Utdrag 15 (Eva):

Jag kan vara lite så här "Det är curling. Vi curlar föräldrarna hela tiden, de ska få all information och man ska hålla på hela tiden." Varför måste man veta det? Även som förälder och pedagog kan jag känna det. Men sedan så känner jag: "Vad gör det i slutändan?" Det tar mig två minuter att skriva det. Och blir de trygga i det, ja men låt dem få det då.

Å ena sidan upplever hon att pedagogerna är för mycket till lags för vårdnadshavarnas krav på att få information om vad barnet gjorde på förskolan. Å andra sidan förtydligar hon att informationen kan leda till att vårdnadshavare kan känna sig trygga. Hon lägger till att det inte är alla vårdnadshavare som vill ha denna information via webbportalen och oftast handlar det om en begränsad tid där de vill ha denna information. Då avväger hon merarbete som detta innebär för henne mot trygghetseffekten det ger för vårdnadshavare.

## 5.8 Återkoppling

Efter att pedagogerna har börjat använda sig av webbportalen för att dokumentera verksamheten, upplever de att vårdnadshavare ger feedback på det de ser i webbportalen. När vårdnadshavare redan har fått information om det som pågår på förskolan innan de hämtar sitt barn, påverkar detta också hämtningssituationen. Anna understryker att hon upplever att face-to-face dialogen har förändrats. Tidigare kände vårdnadshavare ett behov för att få veta vad som pågått i verksamheten under dagen, men om detta redan förmedlas via webbportalen, finns det möjlighet för vårdnadshavare att ge återkoppling och att titta på det som barnet har gjort när de hämtar. Men hon är också tydlig med att detta inte händer varje dag, utan att hämtningssituationen kan vara en stressig situation för vårdnadshavare. Då har de ändå möjlighet att få information när de loggar in på webbportalen hemifrån.

Denna kombination av informationsflöde via webbportalen och dialogen vid hämtning och lämning har förstärkt den dagliga kommunikationen mellan förskolan och hemmet, upplever hon:

Utdrag 16 (Anna):

Att man har mer att prata om, upplever jag det som, att man försöker beskriva, men det är svårt att beskriva. Nu kan vi prata kring det. Det blir lättare för föräldrarna att förstå vad det är vi menar för att de kan se det på film, de kan se det på bild, och barnen också i och med att de förstärks av bilderna och det som står där i och med att föräldrarna pratar om det, så blir det ju snarare att man kommer längre. Vad ska man säga – det blir mer tydligt för dem vad det egentligen är vi pysslar med här, så upplever jag det. Så det är snarare att vi har fått en ännu bättre kommunikation med hemmet och djupare kommunikation. Och just att de ser att förskolan inte är bara en plats för att vi passar de barnen så att säga, utan det är en plats för lärande. Och det har också förändrats, tycker jag faktiskt sedan jag började här.

Här förtydligar Anna att det underlättar för vårdnadshavare att förstå verksamhetens innehåll när de har möjlighet att se det på bild och film och när barnet också kan berätta. Hon upplever att kommunikationen har blivit bättre och djupare genom att vårdnadshavare får syn på materialet i webbportalen och kan ha en dialog med pedagogerna när de möts face-to-face. I

samband med ett fördjupat insyn i verksamheten upplever hon dessutom att vårdnadshavare har fått en bättre förståelse för förskolans uppdrag för lärande.

Utdrag 17 (Anna):

Om man säger precis som allt annat med material är webbportalen ett komplement till det dagliga samtalet, så att säga, snarare förstärker och förtydligar det, men att det dagliga samtalet är minst lika viktigt liksom. Så är det. Men de kompletterar varandra.

Hon är tydlig med att webbportalen kan bidra till att förstärka och förtydliga kommunikationen, men att face-to-face kommunikationen under lämning och hämtning är minst lika viktig för henne. Hon anser att webbportalen och face-to-face kommunikationen ska användas ihop och kompletterar varandra.

Eva upplever också att vårdnadshavare har blivit mer delaktiga genom att de har andra frågeställningar och visar större intresse för den pedagogiska verksamheten än förut. Hon berättar att när det gäller organisation, informerar hennes arbetslag vårdnadshavare via webbportals anslagstavla och lämnar också ut påminnelser till alla via webbportalen. Men när hon vill påminna enstaka vårdnadshavare, föredrar hon face-to-face kommunikationen där hon får en direkt återkoppling.

Maria förklarar att hon får mycket feedback av vårdnadshavare och att vissa berättar att de har sett barnet göra samma saker hemma som hon bloggade om på webbportalen. När det handlar om känsliga saker, påpekar hon att hon föredrar att ringa i stället för att skriva i webbportalen. Hon upplever att den muntliga kommunikationen och möten med vårdnadshavare är viktiga när man jobbar med barn. När det kommer till känsliga uppgifter, så anser hon det vara en fråga om respekt att ta upp det muntligt i stället för i webbportalen. Samtidigt föredrar hon den muntliga kommunikationen antingen via telefon eller face-to-face som underlättar när informationen inte ska kunna missuppfattas. Här tycker hon att textbaserad information i webbportalen inte ger henne möjlighet att få fram det hon vill förmedla.

Det blir tydligt att pedagogerna upplever att återkopplingen om det som publiceras i webbportalen och de dagliga mötena face-to-face är viktiga för relationen och därmed för kommunikationen mellan förskolan och hemmet.

## 6 Analys och diskussion

*Efter genomgången av resultaten kommer det insamlade materialet i detta avsnitt att analyseras och diskuteras med hjälp av teorierna som presenterades i kapitel 3.*

Förutom webbportalerna nämnde respondenterna andra kommunikationskanaler. Både i Media synchronicity theory (Dennis et al., 2008) och ICT succession theory (Stephens, 2007) jämförs olika sätt att kommunicera vilket är anledningen till att jag först sammanställer de nämnda kanalerna. Därefter kommer det insamlade materialet att analyseras utifrån två olika sätt att kommunicera som presenteras i Media synchronicity theory: överföringsprocesser och sammanstrålningsprocesser. I samband med detta tas också denna teori fem olika medieförmågor upp. Slutligen belyses det i vilken utsträckning flera olika sätt att kommunicera används successivt utifrån ICT succession theory.

Analysen delas in i tre olika kommunikationsområden som är aktuella inom förskolans verksamhet: pedagogik, omsorg och organisation.

### 6.1 Jämförelse mellan kommunikationskanalerna

Under intervjuerna kom det fram olika kommunikationskanaler som pedagogerna nämnde, antingen för att de själva använder eller har använt sig av dem eller så berättar de att deras kollegor på andra avdelningar använder dessa kanaler. Eftersom pedagogerna känner till dessa kanaler, ska dessa också belysas utifrån Media synchronicity theory. Denna jämförelse bygger på en sammanställning av olika medier och deras förmågor (Dennis et al., 2008, s.589). Det som måste tas hänsyn till inom förskoleverksamheten är att kommunikationen kan vara riktad mot alla vårdnadshavare (t.ex. organisatorisk information) eller riktad mot enskilda vårdnadshavare (information som bara berör dem). Därför görs också en beskrivning om vem kommunikationen i kanalen riktar sig mot och till vem den är tillgänglig.

#### Webbportaler

Det som kännetecknar webbportalen är att graden av överföringshastigheten varierar beroende på om mottagaren har aktiverat notifikationsfunktionen. När den inte används, är överföringshastigheten låg, men när den aktiveras, höjs hastigheten.

Dokumentationerna kan innehålla text, bild och film vilket leder till att det finns en fler symbolklasser att använda sig av. Färre symbolklasser gäller för vecko-/månadsbrevet i förskolan Växternas webbportal eftersom det är begränsat till text och bild. Symbolklasser är få när det gäller meddelanden och anslagstavlan i förskolan Djurrikets webbportal eftersom de bara innehåller text.

När det gäller parallellism, repetition och återbearbetning så är graden hög i båda webbportaler. Tänkbart är att fler pedagogerna samtidigt och därmed parallellt publicerar i webbportalen. De har möjlighet att gå igenom en dokumentation innan den publiceras. I webbportalen på förskolan Växterna finns det dessutom en funktion där pedagogen kan spara ett inlägg utan

att publicera vilket ökar graden av repetition. Eftersom allt material är tillgängligt efter publicering, finns det möjlighet för återbearbetning. Detta gäller också för underlag inför utvecklingssamtal i webbportalen på förskolan Växterna.

Sammanfattningsvis kan det fastställas att webbportalernas funktioner i större utsträckning stödjer en låg synkronicitet. Notifikationsfunktionen ökar graden av överföringshastigheten vilket därmed leder till en högre synkronicitet. Funktionens användande är dock frivillig, så att sändaren inte kan vara säker att meddelandet når fram direkt.

Som tabell 1 i kapitel 4.5 visar har pedagogerna möjlighet att välja vem som får se dokumentationen och meddelanden. På så sätt finns det i båda webbportaler möjlighet att nå alla vårdnadshavare samtidigt eller att rikta kommunikationen mot berörda vårdnadshavare.

### **Face-to-face**

Face-to-face kommunikation inom förskolan förekommer som mest vid lämnings- och hämtningssituationer vilka enligt respondenterna kännetecknas av att de kan variera i vilken utsträckning pedagoger och vårdnadshavare har tid att prata med varandra. Vid dessa situationer är kommunikationen bara riktad mot berörda vårdnadshavare.

Dessutom finns det vid enskilda tillfällen kvällsmöten eller speciella fester som t.ex. gemensam frukost eller luciafirande där alla vårdnadshavare är inbjudna. Vid dessa tillfällen kan flera vårdnadshavare nå samtidigt. För att nå alla skulle det krävas att alla vårdnadshavare är fysisk närvarande på ett sådant möte vilket kan bli svårt att genomföras. Utöver detta finns det utvecklingssamtal mellan en pedagog och de berörda vårdnadshavarna. Under utvecklingssamtal använder pedagoger på förskola Djurriket sig av webbportalen för att se på dokumentationen. På förskola Växterna används webbportalen också för förberedelse och dokumentation av samtalet.

Face-to-face kommunikationen kännetecknas av en hög överföringshastighet och en medelhög grad av parallellism. Det finns möjlighet till många symbolklasser (t.ex. tonfall, mimik, gestik). Face-to-face kommunikationen har en låg grad av repetition och återbearbetning, det som har sagts eller visats går inte att återkomma till (om man inte använder sig av inspelning). Därmed lämpar face-to-face kommunikation sig för tillfällen där en hög grad av synkronicitet behövs (Dennis et al., 2008, s.589).

### **Telefon**

Att ringa ett telefonsamtal innebär en hög överföringshastighet och få symbolklasser (om man utgår från den traditionella förståelsen att ett telefonsamtal bara omfattar ljud). Det finns en låg grad av parallellism, repetition och återbearbetning. För graden av repetition och återbearbetning gäller samma begränsningar som nämndes ovan i face-to-face kommunikationen. Den låga graden av parallellismen härrör av att ett telefonsamtal vanligtvis kännetecknas att samtalspartners inte pratar samtidigt, utan turas om. Enligt Dennis et al. (2008, s.589) tillåter ett telefonsamtal en medelhög grad av synkronicitet. I ett telefonsamtal nås bara en berörd vårdnadshavare. Telefon används på båda förskolor för att ringa vårdnadshavare.

## Mejl

När det gäller mejl, skiljer Dennis et al. (2008, s.589) mellan den synkrona och asynkrona användningen av denna kommunikationskanal. Överföringshastigheten är medelhög till hög när den används i en synkron kommunikation, men låg till medelhög när den används i en asynkron kommunikation. När mejl används i en synkron kommunikation, finns det en medelhög grad av repetition, medan graden är låg under en asynkron kommunikation eftersom det då finns mer tid för att gå igenom ett mejl innan det skickas. Graden av parallellism och återbearbetning är hög både för synkron och asynkron mejlkommunikation. Eftersom mejl tillåter att bifoga filer som kan innehålla bild och film finns det flera symbolklasser. Mejl tillåter en låg till medelhög grad av synkronicitet när det används synkront och en låg grad av synkronicitet när det används asynkront. Ett mejl kan skickas till alla eller bara berörda vårdnadshavare. På förskolan Djurriket användes mejl förut, på förskolan Växterna blir det aktuellt med mejl ifall att webbportalen inte fungerar.

## Dokument

Respondenterna nämner olika sorter av dokument: väggdokumentation, dokumentation på krokarna, pärmar, anslagstavla, lappar/skyltar, listor och vecko-/månadsbrev. Dessa skiljer sig emellan ang. symbolklasser och vem som kan se dokumenten. Väggdokumentation används på förskola Växterna och handlar om förskolans pedagogiska verksamhet. Den är synlig för alla som kommer till förskolan. Dokumentation på krokarna användes tidigare på förskola Djurriket där den individuella dokumentationen om barnet sattes upp vid barnens krokarna i hallen. Här var dokumentationen synlig för alla trots att den egentligen var riktad mot enskilda barn och deras vårdnadshavare. Liknande var det med pärmar som fanns förut på förskola Växterna. Varje barn hade sin egen pärm där den individuella utvecklingen dokumenterades, men pärmarna var tillgängliga för alla. Alla nämnda dokumentationer omfattar vanligtvis bild och text som symbolklasser.

Anslagstavlan i hallen omfattar mestadels textbaserad organisatorisk information, är riktad mot alla vårdnadshavare och är synlig för alla.

Respondenterna berättar om lappar och skyltar som de själva inte längre använder sig av, men som användes tidigare för att informera vårdnadshavare. Där stod det att vårdnadshavare skulle ta med sig t.ex. extrakläder eller nya blöjor. Lapparna/skyltarna sattes upp vid barnets hylla i hallen och var riktade mot berörda vårdnadshavare, men var synliga för alla.

Dessutom förklarar respondenterna att kollegor på andra avdelningar använder eller har använt sig av listor som sitter på väggen. Dessa listor innehöll information om barnens matvanor, sovvila och toalettbesök och var riktade mot berörda vårdnadshavare, men synliga för alla. Pedagogerna påpekar att en del av listorna har flyttats till deras närvaropärm så att vårdnadshavare inte längre kan se hela listan, utan får informationen från pedagogen vid hämtningen.

Slutligen är vecko-/månadsbrev att nämna. Den innehåller både information om den pedagogiska verksamheten med bild och text och organisatorisk information. På förskolan Djurriket distribueras inget månadsbrev längre, på förskolan Växterna har man gått över att distribuera



månadsbrevet via webbportalen. Vecko-/månadsbrev innehåller information som ska vara tillgänglig för alla vårdnadshavare.

Dokument har enligt Dennis et al. (2008, s.589) en låg överföringshastighet och få till några symbolklasser. De kännetecknas av en hög grad av parallellism, repetition och återbearbetning. Exempelvis kan sändaren gå igenom dokumentet innan det synliggörs för mottagaren, samtidigt är den fortfarande tillgänglig för att kunna gå tillbaka. Detta leder till att dokument lämpar sig som bäst när en låg grad av synkronicitet behövs.

### **Sammanfattning**

Sammanfattningsvis är det att konstatera att face-to-face kommunikation och telefonsamtal har en högre grad av synkronicitet än mejl, dokument och webbportal. Den låga graden av synkronicitet i mejl, dokument och webbportal leder samtidigt till att det finns mer tid för repetition och återbearbetning. Som tabell 1 i kapitel 4.5 visar, skiljer sig webbportalen från dokument som dokumentation på krorar, listor, lappar och skyltar på detta sätt att pedagogen i webbportalen har möjlighet att välja vilka vårdnadshavare ska få möjlighet att ta del av dokumentation och meddelanden. Dessutom kräver webbportalen i motsats till de andra nämnda dokument ingen fysisk närvaro på förskola.

## **6.2 Överförande och sammanstrålning**

I Media synchronicity theory skiljer Dennis et al. (2008) mellan överförande- och sammanstrålningsprocesser. I denna analys kommer det att belysas i vilken utsträckning överförande och sammanstrålning är aktuella för pedagogerna i denna studie när de kommunicerar med vårdnadshavare. Sedan ska också de olika medieförmågorna identifieras när de spelar roll för pedagogernas val av kommunikationskanal.

Ett centralt användningsområde är dokumentationen, både av verksamheten och av barns lärande. Dokumentationen görs i webbportalen där den är tillgänglig för pedagogerna när de vill reflektera kring den, både i arbetslaget och tillsammans med barnen. Samtidigt görs dokumentationen synlig för vårdnadshavare, på så sätt kommuniceras det som pågår i den pedagogiska verksamheten till vårdnadshavarna. Att ge vårdnadshavare tillgång till dokumentationen i webbportalen handlar alltså främst om överföringsprocesser.

I dessa dokumentationsinlägg på bloggen och/eller i barns portfolio kan pedagogerna (tillsammans med barnen) publicera bild, film och text. Webbportalen tillåter pedagogerna att använda sig av flera olika symbolklasser, de har också varit tydliga med vilket betydelse bild och film har och att texten mestadels används som ett komplement till bild och film för att förklara situationen och tillfoga reflektioner och barnens citat.

Pedagogerna upplever att dessa dokumentationer leder till att vårdnadshavare får en bättre insyn i verksamheten vilket också yttrar sig när de ger feedback. Anna och Eva publicerar dokumentationer oftast i realtid vilket leder till att en del vårdnadshavare redan har sett dem när de hämtar sina barn. Här upplever Anna och Eva att hämtningssituationen kan användas för sammanstrålningsprocesser där vårdnadshavare tillsammans med barnen tittar på t.ex. det

som barnet har skapat i leran under förmiddagen och som visades i webbportalen. Eftersom Maria oftast publicerar dokumentationen efter sin arbetstid, får hon feedback från vårdnadshavare vid lämningen nästa morgon eller via webbportalen.

Dokumentationen är samlad i webbportalen vilket underlättar för pedagogerna att återkomma till den för att reflektera med barnen. Detta gäller också för reflektionen mellan vårdnadshavare och barnen hemma, att de har möjlighet att se på materialet även när de inte är på förskolan. Webbportalen används dessutom på förskolan Djurriket under arbetslagets reflektion med chefen där de går igenom dokumentationsinläggen. På båda förskolor är webbportalen en del av utvecklingssamtalet. På förskolan Djurriket går pedagogen tillsammans med vårdnadshavarna igenom inläggen. På förskolan Växterna använder pedagogen och vårdnadshavarna sig av en funktion i deras webbportal där båda parter kan fylla i sina observationer och reflektioner kring barnet före samtalet så att man kan läsa och förbereda sig inför utvecklingssamtalet. Själva samtalet syftar då att komma överens på en framtida utvecklingsplan som dokumenteras i webbportalen. Sammanställning av materialet inför samtalet är främst överföringsprocesser, medan samtalet används mest för sammanstrålningsprocesser.

På förskolan Djurriket använder pedagogerna sig av den textbaserade meddelandefunktionen i webbportalen för att snabbt kunna meddela vårdnadshavare om deras barn behöver t.ex. extrakläder eller nya blöjor. Här har webbportalen ersatt skyltarna som pedagogerna satte upp på barnens lådor i hallen. Pedagogerna föredrar webbportalen för dessa överföringsprocesser eftersom de ansåg att skyltarna kan vara kränkande för barnen eftersom de var synliga för alla. Nu när pedagogerna använder sig av samtalsfunktionen går informationen endast till de berörda vårdnadshavarna.

Pedagogerna i denna studie berättar att flera vårdnadshavare har yttrat önskemålet att få information via webbportalen om hur mycket barnet har ätit och sovit och hur det har gått på toaletten. De deltagande pedagogerna arbetar med de äldre barnen och de har upplevt att dessa behov är mindre för vårdnadshavare på deras avdelningar jämfört med kollegor som arbetar med de yngre barnen. Angående dessa omsorgsmoment finns både överförings- och sammanstrålningsprocesser: att vårdnadshavare vill ha denna information om sitt barn handlar om överföringsprocesser. Dessa sker via anteckningar och listor i en pärm som bara är tillgänglig för pedagogerna, men också via listor som sitter i skötrummet där pedagogerna dokumenterar blöjbyte/toalettbesök. När det kommer till överföringsprocesser om dessa vardagliga omsorgsmoment, yttrade respondenterna olika åsikter. Medan Anna ser webbportalen främst som ett dokumentationsverktyg, kan Eva se både för- och nackdelar med att använda sig av webbportalen för att överföra vardaglig omsorgsinformation ifall det handlar om en begränsad tid. Är det dock nödvändigt med sammanstrålningsprocesser, anser Anna att en face-to-face kommunikation behövs för att få en mer rak kommunikation. Detta kan t.ex. handla om ett barn som ska sluta med blöjor eller har problem med toalettbesök. Då behövs det en dialog om hur pedagoger och vårdnadshavare kan samarbeta kring detta.

Händer det en olycka, t.ex. att barnet ramlat och fått ett blåmärke, väljer pedagogerna främst att ringa vårdnadshavare. Maria är tydlig med att även om det handlar om överförande av information, så känner hon ett behov för sammanstrålning, att vårdnadshavare har uppfattat

denna information på rätt sätt. Här ser hon en risk att ett textbaserat medium som t.ex. webbportalens meddelandefunktion kan leda till att informationen misstolkas eller förstoras.

Informationen om förskolans organisatoriska moment, t.ex. dagar där förskolan är stängd, går ut via webbportalens anslagstavla resp. månadsbrevet i kombination med ett inlägg i blogg-funktionen. Pedagogerna informerar om dessa tillfällen i förväg (anslagstavla, månadsbrev) och skickar påminnelser när tillfället närmar sig (anslagstavla, blogg). Denna information går ut till alla vårdnadshavare. Eftersom organisationen handlar mest om överföringsprocesser, används webbportalen i stor utsträckning för att informera vårdnadshavare.

### **Överföringshastighet**

Pedagogerna Anna och Eva dokumenterar i webbportalen eftersom dokumentationen kan publiceras i realtid. Detta leder till att vårdnadshavare får syn på vad som pågår på förskolan innan de hämtar barnet. Här upplever alla pedagoger att det går snabbare att dela med sig bilder från verksamheten när en webbportal används jämfört med tidigare där materialet överfördes från digitalkamera/lärplatta till datorn och sedan skrevs ut och sattes upp i hallen. Överföringshastigheten i webbportalen är också en viktig aspekt när det gäller snabba beslut, det kan handla om barnens önskemål att utforma verksamheten och organisatorisk information. Vid olyckor anses överföringshastigheten i webbportalen inte som tillräckligt, här känner pedagoger att de också behöver en återkoppling från vårdnadshavare. Pedagogerna föredrar att ringa ett telefonsamtal eftersom det erbjuder en högre grad av synkronicitet än webbportalen. Under detta samtal kan de försäkra sig att vårdnadshavaren har fått informationen och uppfattat den på rätt sätt.

### **Parallellism**

Även om webbportalerna tillåter att skicka och motta flera meddelanden samtidigt, använder pedagogerna sig inte av denna funktion. Det är snarare tvärtom, de visar en rädsla att meddelandefunktionen skulle bli en chatt med vårdnadshavare vilket skulle ta upp pedagogernas uppmärksamhet och tid när de är i barngruppen. Under denna tid föredrar pedagogerna kommunikationskanaler som leder till en låg grad av synkronicitet.

### **Symbolklasser**

Symbolklasser spelar en viktig roll i dokumentationen. Genom att använda sig av audiovisuellt material i kombination med text upplever pedagogerna att vårdnadshavare får en bättre insyn i förskolans verksamhet. Samtidigt kan barn använda sig av bilder och filmer som stödmaterial för att berätta för vårdnadshavare om det som de gjorde på förskolan så att de kan reflektera kring materialet hemma.

Eva förklarade att hon även använde sig av webbportalen i samband med en lämnings-situation. Barnet blev ledset, men vårdnadshavare var tvungen att åka till jobbet. När barnet hade lugnat ner sig och var mitt i aktiviteten, filmade Eva detta och publicerade filmen på webbportalen så att bara de berörda vårdnadshavarna kunde se den. Eva berättade att vårdnadshavare kände sig tryggare efter att ha sett att barnet hade det bra.

## Repetition

Pedagogerna har möjlighet att gå igenom och bearbeta meddelanden och dokumentationen i webbportalen flera gånger innan de publiceras samt att redigera blogginlägg även när de redan är publicerade. Eva förtydligar att hon utnyttjar denna funktion genom att ibland låta kollegorna läsa igenom hennes inlägg före publicering för att få deras åsikter. Här använder hon sig av webbportalens möjlighet till repetition för att få bekräftelse av sina kollegor innan hon publicerar. På detta sätt drar hon nytta av en låg grad av synkronicitet när det gäller dokumentation i webbportalen. Både Eva och Anna uppskattar att de har möjlighet att redigera redan publicerade inlägg, även om de inte har använt sig så mycket av det. Maria börjar med att skriva ett blogginlägg när hon är tillsammans med barnen eftersom hon då har möjlighet att skriva in det som barnen berättar. Hon sparar inlägget i utkast och skriver färdigt det på eftermiddagen. När hon då redigerar inlägget, ändrar hon inte så mycket i det hon skrivit tidigare, utan snarare lägga till det som hon såg. Också här är det webbportalens egenskaper som tillåter en låg grad av synkronicitet som Maria använder sig av för kunna skriva ett inlägg som innehåller barnens citat och hennes förtydligande. I denna webbportal finns det möjlighet att redigera varandras inlägg, dock redigerar arbetslaget bara när man hittar stavfel.

## Återbearbetning

Pedagogerna förklarade att de inte använder sig av möjligheten att läsa igenom meddelanden som de har skickat till vårdnadshavare via webbportalen. Detta kan bero på att pedagogerna för det mesta skickar meddelanden som innehåller korta upplysningar, t.ex. om det behövs fler kläder. Det mesta som de vill förmedla går antingen via dokumentationsinlägg eller vid hämtning/lämning när de träffar vårdnadshavare ansikte mot ansikte.

Däremot använder de sig av dokumentationsinlägg för att reflektera kring dem. På förskolan Djurriket går arbetslaget igenom inläggen under sin reflektionstid med chefen. Inläggen används också för pedagogisk dokumentation med barnen redan direkt efter aktiviteten eller vid ett senare tillfälle. Alla pedagoger i denna studie använder sig av webbportalen för att gå igenom materialet i utvecklingssamtalen med vårdnadshavare. I webbportalen på förskolan Växterna används funktionen där både pedagoger och vårdnadshavare kan i förväg fylla i sina tankar som är tillgängliga under själva samtalet. Denna funktion stödjer en låg grad av synkronicitet vilket är anledningen för att den används för att förbereda samtalet. Själva samtalet kännetecknas av en hög grad av synkronicitet och där förs anteckningar i portalen om det man kommit överens om. Dessa anteckningar är tillgängliga efter samtalet där vårdnadshavare också har möjlighet att kommentera, dvs. efter samtalet behövs det en låg grad av synkronicitet för att vårdnadshavarna kan tillfoga kommentarer.

Sammanfattningsvis är det att konstatera att det finns kommunikationstillfällen med låg och med hög grad av synkronicitet inom förskoleverksamheten. Det finns information om förskolans organisation och dokumentation av verksamheten med bild, film och text som behöver en låg grad av synkronicitet, här använder pedagogerna sig i stor utsträckning av webbportalen för att kommunicera. Oförutsedda händelser som har med barnens välmående att göra

samt uppgifter vilka upplevs som känsligt behöver en hög grad av synkronicitet, därför föredrar pedagoger face-to-face kommunikationen eller telefonen för att kommunicera.

Reflektionen kan vara både av låg och hög grad av synkronicitet. Handlar det om att vårdnadshavare vill informera pedagogerna vad barnet berättade hemma, är det ett tillfälle med en låg grad av synkronicitet. Där används webbportalen eller lämnings- och hämtningsituationen för att informera pedagogerna. Krävs det en hög grad av synkronicitet för att t.ex. diskutera kring detta, används face-to-face kommunikationen i större utsträckning än webbportalen.

### 6.3 Successiva användandet

I Stephens (2007) ICT succession theory ligger fokus på hur kommunikationskanaler används successivt för olika kommunikationsanledningar.

När pedagogerna snabbt kan nå alla vårdnadshavare via webbportalen, blir det enklare att ge barnen möjlighet att utforma verksamheten efter deras spontana idéer. Till exempel berättade respondenterna i denna studie om barns önskemål att ha pyjamasparty, disco eller att man ville gå och grilla senare under veckan. Då kan pedagogerna meddela det direkt till alla vårdnadshavare via webbportalens anslagstavla/blogg. Samtidigt får vårdnadshavare också denna information via den fysiska anslagstavlan på förskolan och muntligt ifall att pedagoger och barn kommer ihåg att berätta. Webbportalen används också för att kunna meddela om organisatoriska saker i god tid som t.ex. stängda dagar, antingen på anslagstavlan eller via månadsbrevet som publiceras via webbportalen. Denna information följs upp genom påminnelser både i webbportalen, anslagstavlan i hallen och muntligt. Här är det två exempel på hur webbportalen används som ett verktyg som tillåter masskommunikation, dvs. alla vårdnadshavare kan nå samtidigt genom att skicka ett enda meddelande. Pedagogerna kombinerar portalen med påminnelser och andra sätt att kommunicera, de upplever att det går snabbt och enkelt att förmedla information till alla på detta sätt. Detta motsvarar Stephens hypotes att användandet av massmedier med uppföljning via andra kommunikationskanaler är effektivt när det gäller information (ibid., s.498). I dokumentation av barnens aktiviteter ser det lite varierande ut mellan de två förskolorna i denna studie pga. webbportalernas uppbyggnad: i webbportalen på förskolan Djurriket syns inlägget bara för de berörda vårdnadshavarna, t.ex. om tre barn har deltagit i en aktivitet, så kan pedagogen välja att detta blogginlägg bara blir synligt för dessa tre barns vårdnadshavare. På förskolan Växternas portal däremot blir blogginlägget synligt för alla vårdnadshavare på denna avdelning. Dessa inlägg kan bli underlag för en muntlig uppföljning när barnet hämtas. Men när det kommer till omsorg, yttrar pedagogerna kritiska funderingar på masskommunikation som listor och skyltar som är synliga för alla. Även om dessa delvis fortfarande förekommer på avdelningar för de yngre barnen, så anser respondenterna att det finns bättre lösningar för detta, t.ex. att ersätta skyltar i hallen genom meddelande i webbportalen och att ha listorna bara tillgängliga för pedagogerna. Här är det så att inte all information är tänkt att förmedlas till alla vårdnadshavare, utan information om omsorg bara ska gå fram till berörda vårdnadshavare.

Stephens (2007, s.497) har hypotesen att den successiva användningen av kommunikationskanaler ökar sannolikheten att nå kommunikationspartnern. Under intervjuerna framkom att pedagogerna dokumenterar aktiviteterna i webbportalen och de upplever att detta bidrar att vårdnadshavare ser dessa dokumentationer. Maria påpekar att en tidigare form av dokumentationer, fysiska pärmar på förskolan, var mest till barnen, men att vårdnadshavare väldigt sällan läste dem. Idag används webbportalen i kombination med face-to-face kommunikationen för att förmedla om det som har hänt under de pedagogiska aktiviteterna. Dessa kompletteras av reflektionsbilder (förskolan Djurriket) och tematiska väggdokumentationer (förskolan Växterna). Pedagogerna påpekar att de under face-to-face kommunikationen upplever att en del vårdnadshavare ger feedback till detta som de såg på webbportalen vilket är ett tecken på att dokumentation har nått fram till dem.

Pedagogerna betonar att barns delaktighet i dokumentationsprocessen är viktig. I webbportals app på lärplattan har de möjlighet att ladda upp bilder och filmer tillsammans med barn. De äldre barnen (3-5 år) som pedagogerna i denna studie arbetar med, har lätt att hantera lärplattan och kan de själva ta kort och filma. Barnen är i stor utsträckning medvetna om webbportalen och att inläggen blir synliga för vårdnadshavare, så att dessa kan ses i kontext med barnens berättelser. Pedagogerna berättar att fler vårdnadshavare har upplevt det enklare att förstå vad deras barn berättar efter att ha sett inlägget i webbportalen.

Webbportalen kan underlätta för vårdnadshavare att nå pedagogerna. När vårdnadshavare reflekterar med barnet hemma, så kan de direkt skicka reflektionerna till pedagogerna eller kan berätta det till pedagogen under lämningen dagen efter. Lämningssituationer kan ibland dock vara mindre lämpliga eftersom vårdnadshavare kanske har bråttom att åka till jobbet eller för att pedagogen är upptagen med ett ledset barn. Här kan webbportalen vara ett komplement för att kunna nå pedagogerna. Det samma gäller om en vårdnadshavare ville förmedla omsorgsinformation under lämningen och inte hade möjlighet till detta. Pedagoger berättar att vårdnadshavare då använder sig av webbportalen för att skicka ett meddelande om något viktigt som de glömde eller inte kunde säga under lämningen. Här använder vårdnadshavare webbportalen i kombination med face-to-face kommunikationen för att nå pedagogerna.

Stephens (2007, s.496) antar att ett kombinerat successivt användande av olika visuella, auditiva och textbaserade sätt att kommunicera leder till att kommunikationen blir mer effektiv. Som nämnt ovan kombineras dokumentationen i webbportalen med väggdokumentationen och med face-to-face kommunikationen. Här påpekar pedagogerna betydelsen av bilder och filmer: med hjälp av dessa får vårdnadshavare en mycket bättre insyn i verksamheten, speciellt om de är tillgängliga samma dag som aktiviteten har hänt. Då finns det möjlighet för vårdnadshavare att ställa frågor muntligt eller i webbportalen eller att ge feedback. Samtidigt är det möjligt att reflektera kring materialet hemma med barnet. Här är det möjligheten att i webbportalen publicera bild och film som har inflytande på pedagogernas val vilket stödjer Stephens (2007, s.489) hypotes att mediekaraktärsdrag påverkar valet av kommunikationskanalen.

När det gäller organisationen är det framför allt textbaserad information i portalen som kombineras med muntliga påminnelser. Här påpekar pedagogerna att vårdnadshavare kan vara olika, några läser informationen direkt i webbportalen, andra behöver muntliga påminnelser när t.ex. planeringsdagen närmar sig. Detta bekräftar Stephens antagande om att sociala influenser påverkar valet av kommunikationskanalen (Stephens, 2007, s.490). I detta exempel väljer pedagogerna att påminna muntligt för att också nå vårdnadshavare som använder sig i mindre utsträckning av webbportalen.

Inom omsorg är det få saker som tas upp i webbportalen, t.ex. om extrakläder behövs. Här finns det några vårdnadshavare som har yttrat önskemålet om att få mer information i webbportalen, men pedagogerna är skeptiska mot att förmedla hur mycket barnet har ätit och sovit i portalen. Pedagogernas åsikter om att använda webbportalen för denna kommunikation varierar: Anna ser webbportalen som ett dokumentationsverktyg, medan Eva och Maria kan tänka sig att webbportalen kan användas för att informera om t.ex. matvanor och sovvila. Detta understryker Stephens påstående om att individuella skillnader påverkar valet av kommunikationskanalen (ibid., s.491).

Text är enligt Stephens (2007, s.498) ett bra verktyg för att följa upp det som t.ex. togs upp muntligt och för att få ett muntligt samtal dokumenterat. I denna studie fanns det bara lite stöd för denna användning av den textbaserade funktionen i webbportalen. På förskolan Växterna dokumenteras det som pedagogen och vårdnadshavare har kommit överens om under utvecklingssamtalet. Efter samtalet fyller pedagogen i texten i webbportalen som blir tillgänglig för vårdnadshavare som då kan bekräfta samtalets innehåll. Efter att de har bekräftat innehållet, kommer pedagogen att läsa anteckningar, dvs. att det finns möjlighet att läsa, men inte ändra i materialet. Eva uppskattar att informationsflödet dokumenteras i webbportalen när det gäller organisatorisk information. Då kan hon hänvisa till portalen att information om t.ex. en tidigare stängning redan har gått ut till vårdnadshavare.

När det gäller organisation, påpekar Stephens (2007, s.490) att det finns olika roller i en organisation som påverkar användningen. Respondenternas svar gav bara lite stöd för detta. Utifrån deras berättelser finns det inget stöd för en varierande användning bland pedagogerna i arbetslaget som grundar sig i deras yrkesroller. Däremot förklarar Maria att hennes förskolechef använder sig av webbportalen för att distribuera månadsbrevet.

Den successiva multimodala användningen är enligt Stephens (2007, s.499) mindre lämpad för personliga och sociala uppgifter än för att förmedla information. Detta gäller också dokumentationen som uppföljning av ett muntligt samtal: att dokumentera information är enligt Stephens (ibid.) bättre lämpat än att dokumentera personliga eller sociala aspekter som kom upp under samtalet. Under intervjuerna påpekade alla respondenter betydelsen av den personliga kontakten när de träffar vårdnadshavare på förskolan. Dessa tillfällen används för att kommunicera aspekter som pedagoger och/eller vårdnadshavare inte vill ta upp i webbportalen. Detta gäller framför allt när det är saker som kan upplevas negativt måste tas upp samt uppgifter som har med omsorg att göra. Här föredrar alla respondenter face-to-face kommunikation, skulle det handla om något akut (t.ex. en olycka) använder pedagogerna sig av telefonen för att nå vårdnadshavare.

Samtidigt kan dokumentationen i webbportalen förbereda vårdnadshavare för mötet med pedagogen, både under dagliga hämtnings-/lämningsituationer och inför utvecklingssamtalet. Här har pedagogerna upplevt att kommunikationen med vårdnadshavare har blivit en fördjupad dialog när man träffas ansikte mot ansikte. En anledning kan vara att vårdnadshavare vet vad de ska prata om med pedagogerna, en annan anledning kan vara att den korta stunden som man har till förfogande vid hämtning/lämnning kan användas för att direkt diskutera i stället för att pedagogen först berättar det som har hänt under dagen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att webbportalen används successivt i kombination med andra kommunikationskanaler. Dels i sin funktion som ett massmedium för att snabbt kunna nå alla, dels pga. individuella preferenser bland vårdnadshavare och dels för att den tillåter funktioner (t.ex. att visa audiovisuellt material) som andra kommunikationskanaler saknar. Dessa funktioner kombineras med kommunikationskanaler som är etablerade i förskoleverksamheten, t.ex. anslagstavlan och face-to-face kommunikationen.



## 7 Slutsats

*Avslutningsvis sker en återkoppling till forskningsfrågorna som presenterades i kapitel 1. Dessutom görs en analys i vilken utsträckning webbportaler kan vara ett bidrag till systematiskt kvalitetsarbete och förslag för vilka aspekter som kan vara intressanta för att forska vidare kring webbportaler.*

### 7.1 Webbportalen som kommunikationskanal

*Vid vilka tillfällen och i så fall varför väljer pedagogerna webbportalen för att kommunicera med vårdnadshavare?*

Respondenterna i denna studie förtydligar att de använder webbportalen i stor utsträckning för att göra dokumentation med bild/film och text tillgänglig för vårdnadshavare. Här är det viktigt att påpeka att denna dokumentation inte bara läggs i webbportalen för vårdnadshavarnas skull, utan också för att pedagogerna och barn kan reflektera kring materialet. Webbportalen är därmed ett samlat ställe som används av fler berörda inom förskoleverksamheten med olika syften. Respondenterna påpekar att dokumentationen redan skrivs under eller direkt efter aktiviteten tillsammans med barnen. Skillnader finns när dessa dokumentationer bearbetas och publiceras. Pedagogerna i denna studie använde sig av olika metoder: det förekom både publicering direkt efter aktiviteten, publicering direkt efter aktiviteten med redigering/tillägg efteråt och publicering på samma eftermiddag där pedagogen sparade barnens citat i utkastfunktionen under aktiviteten och la till förklarande text efter att hon slutade jobba i barngruppen.

Webbportalen används också för utvecklingssamtalet: på förskolan Djurriket är dokumentationsinlägg ett underlag för själva samtalet, på förskolan Växterna använder pedagogerna dessutom en funktion där både pedagoger och vårdnadshavare kan fylla i sina tankar inför själva samtalet samt att dokumentera det man kommit fram till under samtalet i portalen.

Omsorgsinformation kommuniceras bara i liten utsträckning i webbportalen. På förskolan Djurriket handlar det mestadels om organisatoriska saker som vårdnadshavare ska ta med till förskolan som t.ex. extrakläder och nya blöjor. Huvudanledning för detta är att pedagogerna kan styra kommunikationen, dvs. bara de berörda vårdnadshavarna ser meddelandet i webbportalen, jämfört med skyltar på barnets hylla som är synligt för alla. En annan anledning är tillgänglighet: det är enklare för pedagogerna att skriva ett meddelande när de ser att t.ex. extrakläder behövs i stället för att skriva det i en pärm, då finns det en risk att de glömmer att skriva det i pärmen (som kan ligga i ett annat rum) eftersom den inte är lika tillgänglig som mobiltelefon/lärplattan.

Organisatorisk information kommuniceras på båda förskolor i stor utsträckning via webbportalen, detta både via anslagstavlan, bloggen eller månadsbrevet. Webbportalen används för att informera om t.ex. stängningsdagar i god tid och för att skicka korta påminnelser när datumet närmar sig. Här upplever pedagogerna att det går snabbt och enkelt att nå alla vårdnadshavare samtidigt, dvs. att det blir likvärdigt när alla vårdnadshavare har tillgång till samma information oberoende om man t.ex. själv hämtar barnet och därmed är på förskolan

eller inte. Här är det också en aspekt att pedagogerna kan lita på att informationen har gått ut via webbportalen, att de har bevis på att de har informerat vårdnadshavare. Dessutom upplever pedagogerna att vårdnadshavare har det lättare att hitta informationen i webbportalen eftersom det bara är denna kanal som förskolan använder sig av.

Sammanfattningsvis är att konstatera att pedagogerna använder webbportalen av flera anledningar: de anser att det går snabbt att göra dokumentation och organisatorisk information tillgänglig till alla samtidigt, de upplever att vårdnadshavare får en bättre insyn i verksamheten när dokumentation innehåller (audio-)visuellt material och text och pedagogerna har möjlighet att välja ut vissa vårdnadshavare som de vill nå vilket är aktuellt vid omsorgsmoment som extrakläder.

Dennis et al. (2008, s.581) betonar att sammanstrålningsprocesser drar nytta av synkronicitet medan överföringsprocesser inte gör det. Eftersom webbportalen i stor utsträckning används för överföringsprocesser, kan det tolkas som att det upplevs som ett lämpligt verktyg för processer som behöver en låg grad av synkronicitet. Här är det att påpeka att materialet är tillgängligt för vårdnadshavare när de vill ta del av det.

Den successiva användningen av webbportalen i kombination med andra kommunikationskanaler (framför allt face-to-face kommunikationen) måste delas in i två kategorier: att förmedla samma information (överföringsprocesser) och att föra en diskussion om denna information (sammanstrålningsprocesser). För överföringsprocesser är den successiva användningen bra för att informera, påminna och därmed nå alla vårdnadshavare. Sammanstrålningsprocesser förekommer t.ex. när vårdnadshavare visar ett större intresse att diskutera den pedagogiska verksamheten efter att de har läst informationen i webbportalen. Här frikopplas det mer tid för dialogen (sammanstrålningsprocesser) under hämtning/lämning ifall att informationen om aktiviteter (överföringsprocesser) förmedlas via webbportalen.

## 7.2 Webbportalen och face-to-face kommunikationen

*I vilken utsträckning anser pedagogerna att webbportalen kan vara ett komplement till face-to-face kommunikationen?*

I samband med den nya läroplanen har pedagogernas uppdrag förtydligats vad som beträffar att dokumentera, uppfölja, utvärdera och utveckla förskolans verksamhet. I denna studie beskriver respondenterna hur de dokumenterar pedagogiska aktiviteter i webbportalen med hjälp av bild, film och text. De upplever att denna form av informera om verksamhetens utformning passar bra för vårdnadshavare eftersom hämtnings- och lämningsituationer ofta är stressiga och att det då inte alltid finns möjlighet för pedagogerna att berätta om aktiviteterna.

I webbportalen har vårdnadshavarna möjlighet att se på dokumentationen när det passar som bäst för dem, oberoende av tid och plats. Att kunna ta del av dokumentationen är en förutsättning för att kunna reflektera kring den, här har vårdnadshavare en förenklad möjlighet att dela sina och barnens reflektioner med pedagogerna via webbportalen som ett alternativ till

face-to-face kommunikationen. På förskolan Växterna används webbportalen också för att pedagoger och vårdnadshavare kan fylla i sina tankar och reflektioner kring barnets utveckling inför utvecklingssamtalet. Denna information blir tillgänglig för resp. andra samtalspartnern så att själva samtalet har syftet att föra en dialog kring detta.

Framför allt vid omsorgen blir det tydligt att pedagogerna vill använda webbportalen bara för att förmedla information som inte kan misstolkas. En respondent uttryckte att hon bara skriver meddelanden där vårdnadshavare inte behöver svara på eller där de inte behöver ställa en fråga. Alla pedagoger är tydliga med att de inte vill att denna meddelandefunktion leder till en chatt mellan pedagogen och vårdnadshavaren, framför allt inte när pedagogen fortfarande är i barngruppen. Däremot uppskattar de denna funktion ifall att pedagogen eller vårdnadshavaren under en jobbig lämningssituation glömde att säga en viktig sak, så kan de skriva det i webbportalen i stället.

Pedagoger använder sig i stor utsträckning av webbportalen för att hålla vårdnadshavare uppdaterade om förskolans organisation. Här är det viktigt att påpeka att informationen på anslagstavlan/bloggen säkerställer att alla vårdnadshavare får den oberoende om man hämtar/lämnar barnet på förskolan eller inte. På så sätt kan även vårdnadshavare enkelt nås som sällan är på förskolan.

Webbportalen anses som ett komplement till face-to-face kommunikation när det kommer till överföringsprocesser, dvs. när det gäller att sprida information. Detta gäller framför allt dokumentation av den pedagogiska verksamheten och organisatorisk information. Detta står i linje med Yost och Fans (2014) forskning om att använda sociala medier för att synliggöra verksamheten. Inom omsorgen anses webbportalen vara ett komplement angående enkel information som inte kan misstolkas eller för att komplettera informationsutbyte under lämning/hämtning ifall att man glömde att informera den andre. När det kommer till information som kräver en dialog, anser pedagogerna att webbportalen kommer till sin gräns, här föredrar alla antingen telefonen eller hellre face-to-face kommunikationen.

### **7.3 Effekter på kommunikationen med hemmet**

*Hur upplever pedagogerna att användandet av webbportalen har förändrat kommunikationen mellan förskolan och hemmet?*

Tiden där pedagogerna har möjlighet att träffa vårdnadshavare ansikte mot ansikte är väldigt begränsad, oftast handlar det om dagliga möten vid hämtning/lämning av barnet och speciella tillfällen som utvecklingssamtal, andra inbokade samtal samt större evenemang som luciafirande eller föräldrafrukost. Alla respondenter i denna studie påpekade att samtalet de har face-to-face med vårdnadshavarna har förändrats genom att en del kommunikationen förs i webbportalen.

Pedagogerna upplever att vårdnadshavare bättre känner till vad som pågår i den pedagogiska verksamheten och därmed kan ställa andra frågor till pedagoger och barn. Fler vårdnadshavare fördjupar enligt pedagogerna dialogen med barn kring blogginlägg vilket tidigare också

visades i en studie av Powell och McCauley (2012). Detta leder till en fördjupad dialog som har fokus på pedagogiska processer och barnets lärande och utveckling. Detsamma gäller utvecklingssamtalet där det blir tydligt att det finns mer tid för sammanstrålningsprocesser om överföringsprocesser redan har genomförts via webbportalen. Här upplever pedagogerna att vårdnadshavare kommer bättre förberedda till samtalet och att det finns mer tid att diskutera om barnets utveckling och hur man kan jobba vidare. Samtidigt har pedagogerna också påpekat att de blir mer "nakna" när de dokumenterar i webbportalen, dvs. att det enklare följs upp vad pedagogen gör för aktiviteter och hur den dokumenterar. Möjligheten att informera via webbportalen har lett till att pedagoger också upplever större krav från vårdnadshavarnas sida. Detta gäller framför allt information om omsorg (mat-, sov- och toalettvanor). Här är pedagogerna tveksamma i vilken utsträckning de kan och vill tillmötesgå dessa krav.

## 7.4 Webbportalen och etik

*I vilken utsträckning styr etiska aspekter pedagogernas val av kommunikationskanalen?*

Respondenterna i denna studie förtydligar att etiska aspekter spelar en viktig roll när de väljer kommunikationskanalen och hur den används.

För dokumentationssyftet fungerar webbportalen bra, upplever pedagogerna. Detta kan bero på dokumentationens innehåll eftersom alla pedagoger bara dokumenterar verksamhetens innehåll och barnens lärande, dvs. saker som upplevs som positivt. Styrkor-baserade blogginslag leder till ökad motivation hos vårdnadshavare att kommunicera hemma med barnet, som Powell och McCauley (2012) visade. Eva påpekar att det också ställer höga krav på pedagogen, att man reflekterar kring vad och hur man dokumenterar, att man inte dokumenterar tillfällen som kan upplevas som negativt eller kränkande av barnet eller vårdnadshavare, t.ex. barnen som är kladdiga vid maten. Finns det negativa saker som pedagogen känner att det måste tas upp, väljer alla pedagoger i denna studie att ta upp det när de träffar vårdnadshavare ansikte mot ansikte, vid behov bokas det in ett extra möte. En fördel som alla pedagoger upplever vid dokumentationen i webbportalen är barnens delaktighet. De kan bidra genom att ta och/eller välja bilder och deras citat skrivs i textform i inlägget. Här upplever respondenterna att det är snabbare och enklare att dokumentera med webbportalen i kombination med verktyg som t.ex. lärplattan som är lätt att använda för barnen.

När det handlar om omsorg, används webbportalen i mycket mindre utsträckning för att kommunicera med vårdnadshavare. På förskolan Djurriket har meddelandefunktionen i webbportalen ersatt skyltarna som t.ex. "Extrakläder behövs" på barnens lådor. Här ser pedagogerna en tydlig etisk fördel att kunna rikta kommunikationen i webbportalen mot bara de berörda vårdnadshavarna i stället för skyltar som är synliga för alla. Handlar det dock om moment som kräver en dialog (t.ex. om ett barn ska sluta med blöja), så anser pedagogerna att detta ska tas upp ansikte mot ansikte. Detsamma gäller ifall att det händer en olycka på förskolan, här vill pedagogerna inte använda sig av webbportalen, utan väljer att ringa i stället. Fördelen med ett telefonsamtal är att det underlättar sammanstrålningsprocesser, dvs. att pedagogen vet att vårdnadshavaren har uppfattat informationen på rätt sätt. Där anser pedagogerna att

det finns en risk att misstolka den textbaserade informationen i webbportalen. Detta står i linje med Thompsons (2009) forskning kring lärarnas och vårdnadshavarnas strategier för mejlkommunikationen.

Olika uppfattningar kom fram i vilken utsträckning information om barnets mat-, sov- och toalettvanor ska tillgängliggöras i webbportalen. Här finns det differentierade svar, å ena sidan att webbportalen främst är ett verktyg för den pedagogiska delen, å andra sidan att denna information i webbportalen kan hjälpa till att vårdnadshavare känner sig tryggare, beroende på vilka behov vårdnadshavare känner och vilken kanal de anser som lämplig. Här handlar det om individuella preferenser som också påpekas i studier av Thompson (2009) och Powell och McCauley (2012). Men det är inte bara etiska aspekter som styr denna diskussion, utan också att pedagogerna känner sig stressade om de skulle förmedla denna information om varje barn i webbportalen.

Organisatorisk information är en aspekt som passar bra att förmedla via webbportalen, anser pedagogerna. Här upplever de att denna kommunikationskanal är mer rättvis eftersom alla får samma information samtidigt, oberoende om man själv hämtar/lämnar barnet eller inte. Pedagogerna har därmed möjlighet att behandla alla vårdnadshavare på samma sätt.

## **7.5 Webbportaler och systematiskt kvalitetsarbete**

I inledningen till denna studie förtydligades nya krav på förskolan ang. systematiskt kvalitetsarbete och att vårdnadshavare ska vara delaktiga i verksamhetens utformning och utvärdering. En viktig aspekt i detta är kommunikationen mellan förskolan och hemmet vilket har varit i fokus i denna studie. Enligt pedagogernas upplevelser har vårdnadshavare fått en bättre insyn i verksamheten när webbportalens används för att synliggöra den pedagogiska verksamheten vilket yttrar sig bl.a. i den dagliga dialogen och under utvecklingssamtalen. Detta bekräftar Mårell-Olssons (2012, s.100) forskning där vårdnadshavare kände sig "bättre förberedda inför utvecklingssamtalet" när lärplattformen användes.

Meddelandefunktionen i webbportalen samt dialogen vid lämning och hämtning och under utvecklingssamtal leder till att vårdnadshavare har flera möjligheter att ge feedback till pedagogerna. Webbportalen är ett samlat ställe för kontakten med förskolan, dess tillgänglighet oberoende av plats och tid möjliggör inblick i verksamheten på vårdnadshavarnas villkor och reflektion kring materialet med barnen hemma.

Genom att använda webbportalen för att synliggöra verksamheten och ta emot feedback ger pedagoger vårdnadshavare "möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten" (Skolverket, 2011, s.13). Deras åsikter är ett viktigt bidrag i pedagogisk dokumentation och därmed för att utveckla förskolans kvalitet.

## 7.6 Förslag på fortsatt forskning

Denna studie har fokus på pedagogernas upplevelser om kommunikation i webbportaler. De förtydligar att de upplever att kommunikationen i webbportalen har lett till en annan dialog med vårdnadshavarna. Fortsatt forskning kan belysa ämnet från andra hållet, dvs. i vilken utsträckning vårdnadshavare upplever att webbportalen förändrar kommunikationen med pedagogerna och om de upplever att deras insyn och inflytande i verksamheten har förändrats.

Det framkom i denna studie att omsorgsmoment är något som pedagoger upplever som känsligt att kommunicera via webbportalen och att vårdnadshavare har olika krav angående denna information. Dessa individuella skillnader och personliga preferenser bekräftar tidigare forskning som Thompson (2009) och Powell och McCauley (2012) vilket innebär att en dialog behövs om i vilken utsträckning webbportalen ska användas för att kommunicera. Här skulle det vara intressant att forska kring vårdnadshavarnas åsikter och upplevelser, dvs. vad de vill att pedagoger ska använda webbportalen till och när de föredrar andra kanaler som face-to-face kommunikation.

I denna studie belysas kommunikation i webbportalen utifrån pedagogernas upplevelser. En annan ingångsvinkel är att forska kring den faktiska användningen genom observationer och dokumentanalys.

Pedagogerna förtydligade att de använder webbportalen för att göra barnen delaktiga i dokumentationsprocessen vilket underlättar för pedagogisk dokumentation både mellan pedagoger och barn och mellan vårdnadshavare och barn. Fortsatt forskning kan i detta sammanhang fokusera på hur pedagoger använder sig av webbportalen för att öka barnens delaktighet.

Pedagogerna i denna studie antyder att vissa vårdnadshavare använder sig av webbportalen hemma tillsammans med sina barn för att återkoppla till verksamheten. Detta bekräftar tidigare forskning som Powell och McCauley (2012). Här skulle det vara intressant att få ta del av vårdnadshavarnas åsikter angående gemensam reflektion med barnen med webbportalen som stöd.

## 8 Referenser

- Alvestad, T., & Sheridan, S. (2014). Preschool teachers' perspectives on planning and documentation in preschool. *Early Child Development and Care*, (ahead-of-print), 1-16. doi:10.1080/03004430.2014.929861  
Hämtad 2014-12-19 från <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03004430.2014.929861>
- Arnold, D. H., Zeljo, A., Doctoroff, G. L., & Ortiz, C. (2008). Parent involvement in preschool: predictors and the relation of involvement to preliteracy development. *School psychology review*, 37(1), 74-90.
- Blau, I., & Hameiri, M. (2010). Implementing technological change at schools: The impact of online communication with families on teacher interactions through learning management system. *Interdisciplinary Journal of E-Learning and Learning Objects*, 6(1), 245-257.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. (4. uppl.) Oxford: Oxford University Press.
- Daft, R. L., & Lengel, R. H. (1986). Organizational information requirements, media richness and structural design. *Management science*, 32(5), 554-571. doi:10.1287/mnsc.32.5.554
- Dennis, A. R., & Valacich, J. S. (1999). Rethinking media richness: Towards a theory of media synchronicity. *Systems Sciences, 1999. HICSS-32. Proceedings of the 32nd Annual Hawaii International Conference on System Sciences*, 1-10. doi:10.1109/HICSS.1999.772701  
Hämtad 2014-02-12 från <http://dx.doi.org/10.1109/HICSS.1999.772701>
- Dennis, A. R., Fuller, R. M., & Valacich, J. S. (2008). Media, tasks, and communication processes: A theory of media synchronicity. *MIS quarterly*, 32(3), 575-600.
- Denscombe, M. (2010a). *Ground rules for social research: Guidelines for good practice*. (2. uppl.) Maidenhead: McGraw-Hill/Open University Press.
- Denscombe, M. (2010b). *The good research guide: For small-scale social research projects*. (4. uppl.) Maidenhead: McGraw-Hill/Open University Press.
- Elfström Pettersson, K. (2013). Children's participation in preschool documentation practices. *Childhood*, (ahead-of-print), 1-17. doi:10.1177/0907568213513480  
Hämtad 2014-12-19 från <http://chd.sagepub.com/content/early/2013/12/16/0907568213513480.full.pdf+html>
- Elfström, I., Nilsson, B., Sterner, L., & Wehner-Godée, C. (2014). *Barn och naturvetenskap: upp-täcka, utforska, lära i förskola och skola*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.
- Flanagin, A. J., & Metzger, M. J. (2001). Internet use in the contemporary media environment. *Human Communication Research*, 27(1), 153-181. doi:10.1111/j.1468-2958.2001.tb00779.x
- Fulk, J., Schmitz, J., & Steinfield, C. W. (1990). A social influence model of technology use. I J. Fulk, C. Steinfield (Red.), *Organizations and communication technology* (s.117-140). Newbury Park, CA: Sage.

- Hongzhu, D. (2013). The study of cooperation and interaction between family and kindergarten based on network. *Information Technology Journal*, 12(3), 482-485. doi:10.3923/itj.2013.482.485
- King, R. C., & Xia, W. (1999). Media appropriateness: Effects of experience on communication media choice. I K. E. Kendall (Red.), *Emerging information technologies: Improving decision, cooperation, and infrastructure* (s.143-175). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Monge, P. R., & Kalman, M. E. (1996). Sequentiality, simultaneity, and synchronicity in human communication. I J. Watt & C. A. VanLear (Red.), *Dynamic patterns in communication process* (s.71-92). Newbury Park, CA: Sage.
- Mårell-Olsson, E. (2012). *Att göra lärandet synligt?: Individuella utvecklingsplaner och digital dokumentation* (Doktorsavhandling). Umeå universitet.  
Hämtad 2014-12-19 från  
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:552174/FULLTEXT01.pdf>
- Oakes, K. (2002). LCMS, LMS – They're not just acronyms but powerful systems for learning. *Talent Development*, 56(3), 73-75.
- Palmer, A. (2012). *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan – pedagogisk dokumentation*. Stockholm: Skolverket.
- Powell, G., & McCauley, A. W. (2011). Blogging as a way to promote family–professional partnerships. *Young Exceptional Children*, 15(2), 20-31. doi:10.1177/1096250611428491
- Repstad, P. (2007). *Närhet och distans: Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. (4. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Rice, R. E., & Shook, D. E. (1990). Relationships of job categories and organizational levels to use of communication channels, including electronic mail: a meta-analysis and extension. *Journal of Management Studies*, 27(2), 195-229. doi:10.1111/j.1467-6486.1990.tb00760.x
- Shannon, C. E., & Weaver, W. (1949). *The mathematical theory of communication*. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Sheridan, S., & Pramling Samuelsson, I. (2009). *Barns lärande – fokus i förskolans kvalitetsarbete*. Stockholm: Liber.
- Short, J., Williams, E., & Christie, B. (1976). *The social psychology of telecommunications*. London: Wiley.
- Skolverket. (2011). *Läroplan för förskolan Lpfö 98. Reviderad 2010*. (2. uppl.)  
Hämtad 2014-12-19 från <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>
- Stephens, K. K. (2007). The successive use of information and communication technologies at work. *Communication Theory*, 17(4), 486-507. doi:10.1111/j.1468-2885.2007.00308.x



- Strauss, H. (2003). Web portals: The future of information access and distribution. *The Serials Librarian*, 44(1-2), 26-35. doi:10.1300/J123V44n01\_04
- Svenning, B. (2011). *Vad berättas om mig?: Barns rättigheter och möjligheter till inflytande i förskolans dokumentation*. Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, R. (2010). *Lärande & kulturella redskap. Om lärprocesser och det kollektiva minnet*. (2. uppl.) Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Thompson, B. (2008). Characteristics of parent–teacher e-mail communication. *Communication Education*, 57(2), 201-223. doi:10.1080/03634520701852050
- Thompson, B. (2009). Parent–teacher e-mail strategies at the elementary and secondary levels. *Qualitative Research Reports in Communication*, 10(1), 17-25. doi:10.1080/17459430902756203
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. (4. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Walther, J. B., & Parks, M. R. (2002). Cues filtered out, cues filtered in: Computer-mediated communication and relationships. I M. L. Knapp & J. A. Daly (Red.), *Handbook of interpersonal communication* (s.529-563). Thousand Oaks: Sage.
- Watson, W. R., & Watson, S. L. (2007). An argument for clarity: What are learning management systems, what are they not, and what should they become? *TechTrends*, 51(2), 28-34. doi:10.1007/s11528-007-0023-y
- Widell, K. (2013). Stockholms stad upphandlar ny skolplattform. *Datorn i utbildningen* (5), 15.
- Yost, H., & Fan, S. (2014). Social media technologies for collaboration and communication: Perceptions of childcare professionals and families. *Australasian Journal of Early Childhood*, 39(2), 36-41.
- Åberg, A., & Lenz Taguchi, H. (2005). *Lyssnandets pedagogik – etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Stockholm: Liber.

## 9 Bilagor

### Bilaga 1: Introduktionsbrev

Hej!

Jag arbetar som förskollärare och har ett stort intresse för informations- och kommunikationsteknologi (IKT). Under de senaste åren har jag sett att fler och fler förskolor har implementerat en webbportal. Detta har väckt mitt intresse om och hur en webbportal förändrar pedagogernas arbete.

Parallellt med mitt jobb studerar jag magisterprogrammet "Lärande, kommunikation och informationsteknologi" vid Göteborgs universitet. Programmet avslutas med en egen forskningsstudie som mynnar i en magisteruppsats. Jag har valt att forska om kommunikationen i webbportaler.

Syftet med min studie är att få en bättre förståelse för hur pedagoger använder sig av webbportalen för att kommunicera med vårdnadshavare.

Orsaken till att jag kontaktar er är att jag i denna studie vill intervjua pedagoger som har erfarenhet av en webbportal. Det kommer att bli semi-strukturerade intervjuer som genomförs med en eller två pedagoger på respektive förskola. Varje intervju beräknas ta 45-60 minuter.

Eftersom jag är insatt i webbportalens funktioner, kommer vi under intervjun bara att diskutera dessa och hur de används. Vi kommer inte att gå in i dokumentation av enskilda barn, därför behövs det inget godkännande från vårdnadshavare.

Magisteruppsatsen kommer att publiceras i Göteborgs universitets databas som är tillgänglig via internet. I uppsatsen använder jag mig bara av generell information om de deltagande pedagogerna och förskolorna (t.ex. vilken webbportal som används, i vilket län förskolan ligger, hur många avdelningar den har och om den drivs i kommunal eller privat regi). Inget av det insamlade materialet kommer att publiceras där enskilda pedagoger eller förskolor kan identifieras.

Deltagandet är frivilligt och pedagoger har möjlighet att avbryta eller pausa intervjun om det önskas. Intervjuerna kommer att spelas in och transkriberas, materialet kommer att behandlas konfidentiellt.

Min förhoppning är att denna studie kan bidra till den aktuella forskningen om lärplattformar och webbportaler i skolan och förskolan. Jag kan gärna återkoppla mina resultat till er förskola om det önskas.

Med vänliga hälsningar

Patrick Dorls<sup>8</sup>

---

<sup>8</sup> I introduktionsbrevet var mitt telefonnummer och min mejladress bifogade vilka jag har tagit bort i uppsatsen

## Bilaga 2: Intervjuguide

<b>BAKGRUND</b>	
Respondentens bakgrund	Kan du berätta lite om din bakgrund som pedagog?
Erfarenhet att arbeta med webbportal	Kan du berätta om din erfarenhet av att arbeta med webbportaler?
<b>ANVÄNDNING</b>	
<b>Funktioner</b>	
Funktioner som används	Vilka funktioner i webbportalen använder du dig av? Vilken använder du dig av mest?
Funktioner som inte används eller används i mindre utsträckning	Vilka funktioner använder du i mindre utsträckning eller inte alls?
Funktioner som saknas	Vilka funktioner saknar du?
<b>INNEHÅLLET</b>	
<b>DOKUMENTATION</b>	
Vad dokumenteras	Kan du ge ett exempel på hur dokumentationen i bloggen ser ut?
Tillfällen där dokumentationsinlägg skrivs	Vid vilka tillfällen skrivs dokumentationsinlägg? När blir de synliga för vårdnadshavarna?
Hur dokumenteras (när, hur mycket, fokus)	Hur kombineras webbportalen med andra former för dokumentation av barnens lärande? Vad finns det för likheter och skillnader mellan dessa olika former?
Påverkan av daglig kommunikation	I vilken utsträckning upplever du att dokumentation har förändrat den dagliga kommunikationen med vårdnadshavarna?
Tillfoga olika medier	För vilka former av dokumentation väljer du webbportalen för att synliggöra denna dokumentation för vårdnadshavarna?
<b>EN-TILL-MÅNGA-MEDDELANDEN</b>	
Användning en-till-många-meddelanden	I vilken utsträckning använder du/ni er av meddelande som skickas till alla?
Vecko-/månadsbrev	Har ni vecko-/månadsbrev? Vad är anledningen för att ni (inte) har det? Om ja, hur distribueras det?
Tillfällen där brev till alla föräldrar skrivs	Vid vilka tillfällen skriver du/ni ett meddelande till alla vårdnadshavare?
Hur används en-till-många-meddelanden	Vilken roll har webbportalen för att meddela alla vårdnadshavare?
Reaktion om någon inte reagerar på ett meddelande	Vad gör du/ni om du upplever att några vårdnadshavare inte reagerar på dessa meddelanden?
Skicka påminnelser	Vilka kommunikationskanaler använder du för att påminna vårdnadshavarna?

Anledningar	Av vilka anledningar väljer du anslagstavlan för att kommunicera?
<b>EN-TILL-EN-MEDDELANDEN</b>	
Användning en-till-en-meddelanden	I vilken utsträckning använder du dig av enskilda meddelanden?
Tillfällen där meddelanden skrivs	Vid vilka tillfällen skriver du ett enskilt meddelande till en vårdnadshavare?
Tillfällen där mottagna meddelanden läses	När läser du de meddelanden du tar emot?
Synkron/asynkron kommunikation	I vilken utsträckning sker kommunikationen synkront?
Betydelse en-till-en-meddelanden	Vilken roll har webbportalen för att kommunicera enskilt med föräldrar?
Återgå i det dokumenterade samtalet	Varför väljer du en-till-en-meddelande för att kommunicera? I vilken utsträckning har du gått tillbaka i samtalskonversationen och läst ett meddelande om igen?
Skriver ett meddelande för att få det dokumenterat	Har det hänt att du valde att skriva ett meddelande för att få det dokumenterat?
Skriver ett meddelande för att kunna redigera (tillfällen där webbportalen används i stället för face-to-face)	I vilken utsträckning läser du igenom meddelanden innan du skickar iväg dem?
<b>UTVECKLINGSSAMTAL</b>	
Utformning	Kan du berätta hur era utvecklingssamtal ser ut? När och hur ofta har ni dem?
Utvecklingssamtalsunderlag	Vilken roll spelar webbportalen i förberedelsen för utvecklingssamtal? Hur använder du dig av webbportalen under samtalet?
Förändrat samtal?	Upplever du att utvecklingssamtal har förändrats när det finns en webbportal? Om ja, vad tror du kan det bero på?
<b>RUTINER</b>	
Överenskommelser inom arbetslaget och individuella preferenser	Har ni några fasta rutiner/överenskommelser i arbetslaget och/eller på förskolan hur ni ska använda er av webbportalen? I vilken utsträckning finns det utrymme för individuella preferenser? Hur använder du dig av detta utrymme?
Läsåret	Finns det återkommande rutiner under läsåret?
Arbets-/ansvarsfördelning	Hur ser ansvarsfördelning och arbetsfördelningen ut?
<b>ETIK</b>	
Barnets perspektiv	Om man tänker från barnets perspektiv: Vad upplever du att barn inte vill ska kommuniceras via webbportalen?

Föräldrarnas perspektiv	Om man tänker från vårdnadshavarnas perspektiv: vad upplever du att vårdnadshavare inte skulle vilja få veta via webbportalen?
Pedagogens perspektiv	Om man tänker från pedagogperspektiv: Finns det saker som du inte skulle ta upp i webbportalen? På vilket sätt skulle du vilja ta upp det istället?
<b>DELAKTIGHET</b>	
Barnets delaktighet	På vilket sätt kan barnen vara delaktiga i webbportalen?
Vårdnadshavarnas insyn i verksamheten, delaktighet i utformning av verksamheten	Hur upplever du att vårdnadshavarnas insyn i verksamheten ser ut när ni använder er av webbportalen?
<b>ATTITYDER, UPPLEVELSER</b>	
Fördelar, nya möjligheter	Vilka fördelar och nya möjligheter ang. kommunikation upplever du med webbportalen?
Nackdelar, begränsningar	Vilka nackdelar och begränsningar ang. kommunikation upplever du?
Utveckling i arbetet med webbportalen	Hur ser du själv på din egen utveckling i arbetet med webbportalen?
Inställning i början och nu	Kan du jämföra din inställning till webbportalen när du började med den du har nu?
Framtida (önskvärda) användning	Vilken framtida användning skulle du önska dig?
<b>RESPONDENTENS TILLÄGG</b>	
tillägg	Har du någonting att tillägga?